БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 295 (11281) | 1966 оной декабриин 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИ

...ОСКВА. Декабриин 15. (ТАСС). Мүнөөдэр Кремлиин Ехэ ордон соо ...-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси нээгдэбэ.

...лөөнэй 10 сагта СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Со... Түрүүлэгшэ **Ю. И. Палецкисэй** хүтэлбэри доро Национальностьнуудай ...дэй заседани эхилбэ.

...ухэд **А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, ... Рашидов, Б. Н. Пономарев** гэгшэд заседани дээрэ байлсаба.

...ссиин зүбшэхэ нимэ асуудалнуудые Национальностьнуудай Совет ба...:

...СССР-эй арадай ажахые 1967 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай.

...СССР-эй 1967 оной гүрэнэй бюджет болон СССР-эй 1965 оной гүрэнэй ...дэй дүүргэлтэ тухай.

...СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

* * *

...үнөөдэр үглөөнэй 11 сагта Союзай Соведэй түрүүлэгшэ **И. В. Спиридо...** хүтэлбэри доро СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй Сою...ведэй заседани эхилбэ.

...ухэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, ... Подгорный, М. А. Суслов, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, ... Кунаев, В. В. Щербицкий, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кула... С. Соломенцев** гэгшэд заседани дээрэ байлсаба.

...ссиин зүбшэхэ зүйлые Союзай Совет баталан абаа.

...ЖАЛАЙ ЖУРАМ — ...МЖАЛТЫН НҮХЭСЭЛ

...Э ТАБАН жэлэй түрүүшын ...лэй һүүлшын үдэрнүүд ... байна. Хэдэхэн үдэрһөө ...эсэ байгаа энэ жэл пар... ЦК-гай мартын, сентябриин ...үүдэй зохёоһон арадайнгаа ...е хүсэтэ дэбжэлтын замда ...а шэнэ шэнэ хэмжээ ябуул...ые бэелүүлхын түлөө тэм...ю үнгэрөө. Ажалые экономи... талаарнь урмашуулха, үр...онийтын эдэбхи үүсхэл ...ргүүлхэ, ажал хүдэлмэреэ ...ухаанай үндэһөөр эмхидхэ...алай журам хэлбэрилшэгүй...бэелүүлхэ гээшэ ажахые ...ёһоор эрхилхэ гол үндэһэн ...о байна. Энэ талаар Цент...а Комитедэй мартын, сен...и Пленумүүдэй шиидхэбэ...и нютагуудтахи партийна... ...ба профсоюзна хүдэлмэ...эдтэ хүсэтэ зэбсэг тулгуу...ожо үгөө.

...дприяти, совхоз болон кол...ухэн, партийна организаци... ажалай эмхидхэл, ажалай ...а һайн туйлалтануудые ур...ха хэмжээнүүдые зүбөөр ...жэ, ажалша олоной эдэбхи ..., гүрэнэй ба ажалай жу...ури шангадхаха аргатай бо... Энээнһээ уламжалан хүн ...й харюусалгые дээшэлүүл...алай журам улам шангад...гээшэ саашанхи амжалта...аймнай шухала нүхэсэл бо... Юуб гэхэдэ, ажалай эмхид... мүн журамай һайнаар ...аһан газарта ажалай бүтээ...шэлдэг, үйлэдбэрилһэн про...ын үнэ сэн хямдардаг, гүрэ...сэб саг болзор соогоо бэе...дэдэг байна. Жэшээлхэдэ, ...-Үдын «Теплоприбор» за...илангаяа һүүлэй хоёр жэ...уршада ажалай эмхидхэл, ... һайжаруулха талаар го... хүдэлмэри хэгдээ. Эндэ ...хүдэлмэреэ эрдэм ухаанай ...өөр эрхилхэ хэрэгтэ ехэ ан... хандуулагдана. Хүдэлмэри... олонхидынь шадабари мэр...ээ дээшэлүүлхын түлөө саг ...жэ оролдон, элдэб һуралсал...аадалсадаг. Тус завод ажа...эмхидхэл, экономическа хү...и һайнаар табижа шадаһан ...аа ажахые эрхилэлтын шэ...урамда республика соогоо ...түрүүн ороһон байна. Шэнэ оршон байдалда ажалладаг боло... һонойнь аша үрэ заводой ажал ябуулгаар тодоруулагдана. Мүнөө тус заводойхид ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлһэн. Үйлэдбэриин голодоһо һураггүй доошолуулһан, бүтээһэн продукци худалдан дамжуулгаяа һайжаруулһан байна. Ажахын шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ талаар мүн Улаан-Үдын сэмбын фабрика горитой алхам хэжэ байна.

Манай хүдөө ажахыда абажа харахадашье, шэнэ ёһоор түсэблэлгэ нэбтэрүүлһэнэй болон материальна урмашуулга һайжаруулһанай ашаар ажахынуудай экономикые һайжаруулха талаар нилээдгүй амжалтанууд туйлагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумһээ хойшо хүдөөгэй ажалшадай эдэбхи үүсхэл улам бадараа. Ажалай эмхидхэл, ажал журам эрид һайжараа.

Мүнөө үедэ Совет засагай 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр эбхэрэн байна. Ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулагшадай тоо улам олошорно. Тэрэнэй түрүү зэргэдэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан Пылжид Жалсанова, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой баатар Евлампий Бутаков, Түгнын элитэ хонишон Балдама Доржиева болон бусад урда урдынхиһаа онсо шалгаржа ябана. Зүгөөр эдэнэр бусадһаа юугээршье илгаагүй байдалда ажалладаг. Теэд бултанһаа үлүү һайн дүнгүүдтэй. Эдэнэй амжалтын гол түлхюурнүүдэй нэгэниинь — ажалай журам мүн. Эдэмнай булта ямаршье сагта ажалаа орхидоггүй, үүр хираагаар бодожо, үглөөнэй наратай урилдан, ажал хүдэлмэри тээшээ ярадаг. Ажалдаа хэрэгтэй юумэнь ходо гар доронь байдаг, юумэн бүхэниинь эмхидхэгдэнхэй, шаб байса табигданхай. Иимэ хүнүүд хэзээдэшье амжалтатай ябадаг, ябанашье, ябахашье. Гэтэр предприятинуудта болоод колхоз, совхозуудта ажалай журам хаа хаанагүй нягтаар сахигдана гэхээр бэшэ. Хүдэлмэридөө гарахагүй, архиин һогтуугаар ажалдаа хожомдохо, ажалаа хаяад сагһаа урид гаргажа ошохо ушарнууд үшөө олон. Гансахан үнгэрһэн гурбадахи кварталай туршада манай предприятинуудта аяар 11730 хүнэй нэгэ үдэр хүдэлмэрилхэ саг гээгдэһэн байна. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ажалай журамай һулаар, муугаар табигдаһан ябадал болоно.

Ажалай журамай муугаар сахигдадаг газартал нобшо ноохойдоо дарагдаһан, хүнүүдынь хэхэ хүдэлмэреэшье олохогүй байдаг. Заримашуул ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, архи уугаад хүдэлмэридөө гарахагүй гү, али гараашье һаа, мүртэйгөөр юумэ хэдэггүй һали-боли ябадаг байна.

Совет хүнүүд ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор, һайнаар хандажа, зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл гаргаха, бүхы мэргэжэл шадабаряа, хүсэлэл оролдолгоёо элсүүлжэ ажаллаха, амжалта туйлаха гэһэн ехэнхидээ эрмэлзэлгэ гаргадаг. Нигэжэ ажаллаха байһаниинь хүн бүхэндэ ойлгуулха, харюусалгыень дээшэлүүлхэ гээшэ ажахын шэнэ реформо бэелүүлхэ хүдэлмэриин шухала хубинь болоно. Энэ хадаа бүхы партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай уялга мүн. Эдэнэр энэ хүдэлмэридөө бии байһан арга хэрэгсэлнүүдээ хэрэглэхэ ушартай.

Ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ агитаторнуудай халуун сэдьхэлэй идхалга, хүдэлмэришэдэй амжалтанууд болон дутагдалнуудые харуулһан «сахилгаан», ханын газетэнүүд, дайшалхы хуудаһан угаа ехэ удха шанартай. Мүн хүдэлмэреэ эмхидхэл һайнтайгаар табиха, ажалай түлөөһые гуримшуулан, зүбөөр гаргаха ябадал ажалай журам бэхижүүлгын таһаршагүй нэгэ хубинь болоно.

Шэнэ табан жэлэй даалгабаринуудые совет хүн бүхэнэй өөрынгөө хубиин ажалай программа гэжэ тоолодог байхынь, тэрэниие дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө ёһото хубитые оруулхын тула партийна организацинууд бүхы оролдолгоёо гаргаха зэргэтэй.

«Партиин ба гүрэнэй бүхы шатын эмхинүүдтэ дээдэ зэргын журам, эмхи гурим хододоо сахин бэхижүүлжэ байха гээшэ партиин зорилго мүн»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай XXIII съездын тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа хаа хаанагүй хуулита ёһоор бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

САХИЛГААН ХУСЭНЭЙ ЭЗЭД

...абриин 22-то манай орон до...түрүүшынхеэ энергетигүүдэй ...үнгэрэгдэхэ юм.

...ажанай энергетигүүд энэ ...өө байгаа һайндэрэйнгөө ...элдэ ажалай вахтада жэг... социалис мүрысөө үрэнөөр ...үлбэ.

... ондо, Эхэ оронойнай хү...эрхэшээлтэй үедэ, Баргажа... ГЭС-эй барилга хэгдэжэ эхи... Харин 1943 ондо Гре...гол дээрэ 81 киловатт хүсэ... электростанциин барилга ...дэжэ, Баргажан нютагта ...шынхиеэ Ильичэй лампо...д ялараа һэн.

Тэрэ гэһээр 20 гаран жэл үнгэрөө. Эгээ мүнөө үедэ Баргажанай аймагта дүн хамта 1324 киловатт хүсэтэй 4 электростанци, 3496 киловатт хүсэтэй 4 дизельнэ электростанци хүдэлнэ. Гэхэтэй хамта аймагай электрын бүхы элшэ хүсэн мүнөө 7000 үлүүтэй киловаттаар тоологдоно.

Жэл ерэхэ тудам аймагай электрын элшэ хүсэн ургажа байдаг. Байгша оной үнгэрһэн 11 һарын туршада 6540 киловатт элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдөө.

Хүдөөгэй электростанцинуудай дунда СССР дотор түрүүшынхиеэ Баргажан тосхондо автоматическа дизельнэ станци ашаглалгада ...төө. Тэрэнэй хүсэн 2520 киловатт хэмжээтэй байна.

9 һарын түсэбэй дүүргэлтын дүнгөөр харахада, Баргажанай энергетигүүд республика дотороо 2-дохи һуурида гараһан байна.

Энэ хадаа автоматическа дизельнэ станциин хүдэлмэрилэгшэдэй габьяа мүн. Жэшээлхэдэ, энэдэ ажалладаг дизелист В. С. Этигов, электригүүд Н. Н. Меньшиков, В. П. Унагаев, автомашинын жолоошон П. Н. Елшин болон Л. Д. Посельских гэгшэд оролдосото ажалаараа хүндэтэй болонхой.

Баргажанай электригүүд электроэнерги үйлэдбэрилгөөр жэлэйнгээ түсэб 110 процент дүүргэнхэй.

В. МЕНЬШИКОВ.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 жэлэй хүндэлэлдэ

ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР

Коммунист Дулмажап Ринчиновна Цыдыпова — КПСС-эй райкомой гэшүүн. Тэрэ Хурамхаанай совхозой һаалишанаар ажаллана. Май һара соо нүхэр Цыдыпова мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ тугаллаһан гунжадые даажа абаад, зургаа һарын турша соо 111 центнер һү һаажа, түсэбөө 9 центнерээр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Һаалишан жэлэй дүүрэтэр үшөө арбан центнер һү һааха гэжэ шиидэнхэй.

Г. РИНЧИНО.

Баргажан.

ҮГЭНЬ БАТА

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахые шиидэн, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадайхид үндэр социалис уялгануудые баталан абаһан.

Комбинадай коллектив декабриин 1-дэ ехэнхи уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаба.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 107,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,6 процент дүүргэгдэбэ. Уялгануудаар хараалагдаһан 30 мянган түхэригэй арьбалалтын орондо 50 мянган түхэриг арьбалагдаа.

Мүнөө комбинадай коллектив гэрнүүдые ашаглалгада тушааха уялгаяа декабриин 25-да бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

А. КАРПЕЕВ,
барилга болон промстройматериалнуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой секретарь.

ЗОРИГТОЙШУУЛ

Залуу наһанай зориг гээшэ аргагүй. Борьёогой совхозой нэгэ фермэдэ комсомол-залуушуулай бригада хүдэлжэ байдаг. Эндэхид булта эбтэй эетэйгээр ажаллана, зоригтойгоор хүдэлнэ.

«Энэл бригадамнай шалгарна!» гэһэн һураг ходоодоо дуулдажа байдаг болонхой. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Үнгэрэгшэ юһэ һарын туршада эндэхи гүүргэдэ 3850 центнер һүн һаагдаа. Тэрэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 406 центнерээр ехэ болоно. Залуушуул ажалаа яажа эмхидхэнэб? Үбэлдөө һаамхай үнеэд һайнаар харууһалагдана, эдеэлүүлэгдэнэ. Бүдүүн тэжээл буйлуулагдан үгтэдэг, талха тарянай зүйлөөр хангагданхай. Мүнөө тугаллаһан үнеэдэй үсөөншье байбал, һаалинь ехэ. Үдэртэ 680 килограмм болодог гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 7—8 килограмм һүн һаагдана.

Залуу үетэнэй дундаһаа Любовь Шарина шалгарна. «Люба манай жэшээтэ һаалишан» гээд хэлсэхэ хүнүүд олон болонхой. Тэрэ оролдосо үүсхэлтэйгээр хандажа, жэлэй эхинһээ хойшо хамта 444 центнер һү һаагаа. Харин даалгабаринь 428 центнер һэн. Тиихэдэ Женя Гусева, Мария Попова, Екатерина Цыренова болон бусадуул магтаалтай. Эдэнэр үдэртөө үнеэн бүриһөө хахад пүүд хүрэтэр һү һаана.

Һаалишадай байра байдал зохид. Сүлөөтэй сагаа зугаа наадатайгаар үнгэргэнэ. Залуушуулай олонхинь ниитын ажалда хабаадана. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, жэшээтэ бригада гээшэ. Нимэл хадань үнгэрһэн намар энэ фермэдэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай грамота улаан вымпелтэйгээр барюулагдаһан байгаа. Мүнөө фермынхид мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, жэлэйнгээ түсэбые арбан хоногоор уридшалан дүүргэхые оролдоно.

А. НИКОЛАЕВ.

Зэдэ.

ЗУЗААН МҮЛЬҺЭН ДОРОҺОО

Яруунын нуурнуудай мүльһэн дороһоо загаһа барилга амжалтатайгаар үргэлжэлһөөр. Ноябриин 10-һаа эхилжэ, загаһашад ерэхэ жэлэйнгээ түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр Совет засагай 50 жэлэй хүндэлэлдэ зорюулан, түсэбһөө гадуур 1400 центнер загаһа бариха социалис уялга баталан абаһан юм. Тэрэ гэһээр һараһаа үлүүхэн сагай үнгэрбэшье, Яруунын загаһашад аяар 2500 центнер загаһа барижа тушаанхай. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 1600 центнер үлүү загаһан баригдаба. Ноябриин түсэб 228 процент, декабриин даабари 2,5 дахин үлүүлэн дүүргэгдэнхэн. Кварталайнгаа түсэбые загаһашад ноябрь һарада түгэсхэн бэелүүлбэ.

Яруунын загаһашад түрүү онол аргануудые үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ хэрэглэнэ. Яруунын загаһанай заводой коллектив мүльһэн дороһоо загаһа барилгын хүдэлмэрине оньһожоруулха талаар яһалахан оролдолго гаргажа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ 150—180 см. зузаан мүльһэ сооложо шадахаа шэнэ үрэмүүдэй агрегадууд хэрэглэгдэжэ эхилбэ. Механик Ибрагим Нигматулович Баширов, слесарь-тракторист Василий Иванович Залуцкий гэгшэд эдэ үрэмүүдые зохёон хабсаргаһан. Мүнөө шэнэ үрэмүүдэй хоёр агрегат мүльһэн дээрэ хүдэлжэ, А. И. Залуцкий, П. Т. Димов гэгшэдэй бригадануудай ажал хүдэлмэрине оньһожоруулан хүнгэдхэнэ. Һаяын үдэрнүүдтэ иимэ оньһотой гурбадахи агрегат хабсаргагдахаар хараалагдана.

Шэнэ үрэмүүдэй агрегадууд трактороар шэрэгдэн, мүльһэ соолоно. Хэрбээ урдань бригадын 8 гэшүүд мүльһэ соолон нүхэлдэг байбал, мүноө энэ ажалые нэгэ хүн хэдэг болонхой.

Загаһашадай бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүноө Николай Константинович Орловой бригада эрхимлэжэ ябана. Мүльһэн дороһоо загаһа барилгын эхилһэнһээ хойшо 2 һарын туршада 440 центнер загаһа бариха түсэбтэй аад, тус бригадынхид мүноө аяар 700 центнер загаһа баринхай. Алексей Иванович Залуцкиин бригада мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээд байна. Тэрэ хамта дээрээ 600 центнер загаһа гүрэндэ тушаанхай.

Мүльһэн дороһоо загаһа барилга эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэдэнэ.

И. АРТЮНИН.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

1967 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые болон СССР-эй гүрэнэй бюджедые, тэрэшэлэн СССР-эй 1965 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоос даб дээрэ хаража үзэһэнэй һүүлээр 1966 оной декабриин 10—14-дэ Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудай, промышленностиин, транспортын болон хэлхеэ холбооной талаар комиссинуудай, барилгын болон барилгын материалнуудай промышленностиин талаар комиссинуудай, хүдөө ажахын талаар комиссинуудай, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын талаар комиссинуудай, арадай гэгээрэлэй, наука болон культурын талаар комиссинуудай, худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай талаар хангалгын комиссинуудай түгэсхэлэй заседанинууд болоо.

Һалбаринуудай комиссинууд хадаа арадай ажахын түсэбэй болон гүрэнэй бюджедэй зохихо бүлэгүүдые хаража үзэлгын дүнгүүд тухай бүлэг депутадуудай хүтэлбэрилэгшэд А. М. Петров, К. К. Костров, В. А. Орлова, Н. Н. Никольский, С. Д. Хитров, Ф. А. Сурганов, Н. Н. Блохин, Н. Н. Макаров, Б. В. Коноплев, Г. И. Чоговадзе, К. К. Кайрис, Н. И. Остапенко, Г. И. Кадагидзе, Н. А. Манюшис, Л. Я. Флорентьев, Б. Салиева, Т. В. Лашкарашвили болон Н. П. Астайкинай мэдээсэлнүүдые шагнаа, түсэб болон бюджет тушаа ажаглалтануудые, мүн дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэжэ һайшаагаа. Тэрэшэлэн СССР-эй правительствада, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ССР Союзай Министерствэнүүд болон зургаануудта эдэ асуудалнуудаар һанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Палатануудай түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинууд, һалбаринуудай комиссинууд 1967 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб болон СССР-эй гүрэнэй бюджет тушаа, тэрэшэлэн СССР-эй 1965 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоон тушаа тобшололнуудые баталаа, түсэб, бюджет болон бюджедэй гүйсэдхэл тушаа СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседанинууд дээрэ комиссинуудай зүгһөө нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэхыень Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудай түрүүлэгшэнэр П. А. Розенко болон М. А. Ясновто даалгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинууд тухай дүримүүдэй бэлэдхэгдэжэ байһан проектнүүдээр, 1967 ондо комиссинуудай хэхэ хүдэлмэриин түсэбүүдээр депутадууд комиссинуудай заседанинууд дээрэ һанамжануудаа мэдэлсээ, тэрэшэлэн комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй орлогшонорые болон секретарьнуудые һунгаа.

ССР Союзай министерствэнүүд, болон зургаануудай түлөөлэгшэнэр саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

СССР-эй АЖАЛШАД УУР СУХАЛАА ЕХЭЭР ХҮРЭНЭ

ВЦСПС-эй мэдүүлгэ

США-гай империалистнууд декабриин 13-да Вьетнамда шэнэ бузгай муухай гэмтэ ябуулга хэбэ. ДРВ-гэй ниислэл Ханойн, мүн тэрэ шадарай һууринуудай байрын кварталнуудые тэдэнэр бомбодоо. Америкын авиациин бандит ёһоной добтолгоһоо уламжалан, городто гал түймэр болоо, хэдэн арбаад гэр һандаргагдаа, энгэй зоной дунда алуулһан хүнүүд бии.

Вьетнам арадта эсэргүүгээр ээрхэг түримхэйшүүлэй шэнээр хэһэн энэ бузгай муухай аашa тухай мэдээсэлые Советскэ Союзай ажалшад гүнзэгы ехээр дураа гутан угтаһан байна. Энэ зэрлиг муухай дайн байлдаае үргэдхэхэ замаар хэгдэһэн ээлжээтэ алхамай түлөө бүхы харюусалгые Америкын Холбоото Штадуудай правительство дааха болоно.

ДРВ-е бомбодолгые ямаршье эрилтэ табингүйгөөр, дары түргэнөөр, хэтэдэнь болюулха, Урда Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые гаргаха, тэрэнэй газар дээрэхи бүхы сэрэгэй баазануудые усадхаха эрилтэ бидэнэр хэнэбди. ДРВ-гэй правительствын болон Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын хараа бодолдо тааруугаар Вьетнамай асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой.

Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө Вьетнам арадай хэжэ байһан үнэн зүб тэмсэлдэ СССР-эй ажалшадай хүсэдөөр талархажа байһан тухай советскэ профсоюзууд дахяад мэдүүлнэ. Вьетнамда американ империализмын хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгые дары болюулгуулхыень уряалан, бүхы дэлхэйн ажалшад болон профсоюзуудта Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Генеральна Соведэй хандаһан хандалгые советскэ профсоюзууд эрид шууд дэмжэнэ. Бидэнэр өөһэдынгөө эдэбхитэй ябуулгануудаар Вьетнамай ажалшад болон профсоюзуудта али бүхы талын туһаламжа болон дэмжэлгэ саашадаашье үзүүлхэбди.

Вьетнамай баатарлиг арад илалта туйлахал!

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет.

ЭЛБЭГ УРГАСА ЭНДЭҺЭЭ ЭХИТЭЙ

Хүдөө ажахын ургамалнуудай сортнуудые нютагай эрхэ байдалда туршаха станци Бэшүүртэ эмхидхэгдэһээр 25 жэл болохо ойртобо. Энэ үедэ станциин мэргэжэлтэд 118 гектар уһалагдадаг, уһалагдадаггүй газар дээрэ элдэб туршалга хэһэн.

Энээнэй ашаар хүдөө ажахын олохон ургамалнууд хэдэн жэлэй туршалгаар һайшаагдажа, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ һууряа олоо. Тус станциин дурадхалаар гансахан Бэшүүрэй аймагта «Онохойская-4» сортын шэниисэ таража, мүнөө 100 мянган гектар тарялан эзэлнэ. Иимэ шэнэ сортын шэниисэ хуушан сортнуудта орходоо байгша ондо 3 мянган центнер ороохо нэмэжэ үгөө.

Түргэн эдеэшэдэг «шэниисэхяагай холимол», «ялтушковско холимол» сортын шэниисэ мүн аймагай ажахынуудай полинууд дээрэ тус станциин дурадхалаар таригдадаг боложо байнхай.

Агротехникын түрүү онол аргануудые хэрэглэһэнэй ашаар станциин хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэл гектарай 22 центнер шэниисэ, 20 центнер обёос, 170 центнер саахарай свёкло, 300 центнер кукурузын набша намаа өөрынгөө полинуудһаа хуряажа абаа. Аймагайнгаа ажахынуудта баян ургаса үгэмөөр сортын 1800 центнер урэһэ үгэһэн.

Зурагууд дээрэ: 1. Хори гаран жэл энэ станциие хүтэлбэрилжэ байһан Иван Иванович Карпов. Һүбэлгэн бэрхэ энэ мэргэжэлтэ шэнэ сортнуудые шалгаха талаар ехэ юумэ хээ. 2. Залаата ургамалнуудые шэнжэлхэ, туршаха талаар залуу агроном Евгений Николаевич Улахиновай габьяа ехэ. 3. Ефросинья Филипповна Бастрикова энэ станцида олон жэл хүдэлнэ. Тэрэ свёкло, кукуруза болон тэжээлэй бусад ургамалнуудые таригжа туршана.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

1

2

3

Экономическа шэнжэлэл

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл дүүрэхэ тээшээ дүтэлбэ. Республикынгаа промышленностиин хэр зэргээр ажаллажа байhаниие тобшохоноор хаража үзэе.

Валовой продукци үйлэдбэрилэй гаргада 11 hарын түсэб 102 процент дүүргэгдээ. Эхэмнай нёдондо жэлэй 11 hарынхитай сасуулбал, 13 процентээр ехэ болоно. Ноябрь hарынгаа түсэбые республикын промышленность 100,7 процент дүүргэнхэй. Ноябриин hүүл багта олонхи предприятинууд декабрь hарынгаа түсэбөөр хүдэлжэ эхилhэн.

«Электромашина», «Теплоприбор», локомотив-вагон заhабарилгын заводууд даабаринуудаа эрхим hайнаар дүүргэжэ шаданхай. Барилгын материалнуудай промышленностиин, энергетикын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд мүн лэ муу бэшэ үрэ дүн туйлаба.

11 hарынгаа түсэбые 50 предприяти дүүргэжэ шадаагүй. Ушар иимэhээ 4,4 миллион түхэригэй продукци гүрэндэ дутуу үгтэhэн байна.

Түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй предприятинуудые тоолобол: Буряадай мебель хэдэг, модо болбосоруулалгын комбинат, Горхоной, Клюевскын, Хурамхаанай, Загарайн леспромхозууд, Усть-Баргажанай загаhанай, Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын механическа заводууд, Зэдын, Түрүнтаевай, Тарбагатайн промкомбинадууд ба бусад.

Байгалай, Хандагатайн леспромхозууд, Онохойн модоной комбинат, Галуута-Нуурай, Хурамхаанай модоной комбинадууд, республикын типографи гэхэ мэтэ предприятинууд ноябрь hарынгаа түсэбые дүүргэбэшье hаа, 11 hарынгаа түсэбые мүн лэ дүүргэжэ шадаагүй.

ДҮНГҮҮДНАЙ ЯМАР БЭ?

Үйлэдбэри түргөөр хүгжөөхын тула хоёр гол арга боломжонуудай бии байhаниинь элитэ. Ямарнууд бэ? Хүдэлмэришэдые олошоруулха ба ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ арга боломжонууд.

Буряадай промышленность түрүү технологи хэрэглэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар валовой продукци ехээр үйлэдбэрилэн гаргаа. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ 11 процентээр дээшэлээ. Энэ талаар амжалта туйлаhан предприятинууд олон гэбэл: асбест-цементнэ материалнуудые гаргадаг Тимлюгэй завод, түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээдэг Таловска завод, Мостовско модо бэлэдхэлэй пункт, Зэдын комбинат, Галуута-Нуурай шахтоуправлени, ноохо угаадаг фабрика, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика болон бусад. Гэхэтэй хамта, манай зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулаагүй байhаар. Эдэ предприятинуудай тоодо Улаан-Үдын шэлэй, «Бурятцелинстрой» трест, загаhанай промышленностиин предприятинууд, Улаан-Үдын хирпиисын завод оролсоно.

Байгша оной 10 hарын туршада ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ дунда зэргээр салин хүлhэнэй дээшэлэлгэhээ 4 процентээр ехэ болоо. Энэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, манай промышленность зүб замаар хүгжөөгдэнэ, үйлэдбэрилэгдэhэн продукциhаа ородог олзо доход дээшэлнэ. 10 hарын хугасаа соо 31 миллион түхэригэй арьбалалта хэгдэбэ.

Республикымнай промышленность Шэтын областиин промышленностьтай мүрысэжэ байнхай. Мүнөө эдэ хоёрой алиниинь түрүүлжэ ябанаб? Зарим талаараа хүршэнэрөө ахижа гаранхайбди гэжэ hайшаан тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, манай валовой продукци үйлэдбэрилгэ болон ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ Шэтын областиин промышленностиинхиhаа 8 процентээр дээгүүр байна. Гэхэ зуура, гансал ноябрь hарада эршээ hуладхажархиhамнай харамтай. Энээнhээ болоно энэ hарада валовой продукци үйлэдбэрилгын түсэб хүршэнэрэйхиhөө 1,4 процент доогуур дүүргэгдэшэhэн.

Мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябаха хэрэгтэмнай гээгдэлдэ ороhон предприятинууд ехэ hаад түбэг татана.

Хараалагдаhан түсэбөө бүхы предприятинуудай дүүргэхэ хэрэг промышленна үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтын эшэ үндэhэн байха ёhотой. Энэ ушарые ямар баримта гэршэлнэб гэхэдэ, хэрбээ республикын предприяти бүхэнэй ноябрь hарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаhан hаа, түсэбhөө гадуур 1480 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаха байгаа.

Зарим предприятинууд түсэбөө номенклатурын талаар бэелүүлээгүй. Жэшээлхэдэ, хирпиисэ, арhан гутал болон валенка, колбасагай зүйлнүүд, сыр, жэмэс ба овощоор хэгдэhэн консервэ, хабсаралгын түмэр-бетонно материал үйлэдбэрилэн гаргаха, загаhа бариха 11 hарын түсэб дүүргэгдэнгүй үлэшэнхэй.

Жэшээ болгон, «Забайкаллес» комбинат абаад үзэе. Ноябриин түсэбэй ёhоор 309 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ байhан аад, оройдоол 268 мянган кубометр бэлэдхэhэн байна. Ушар иимэhээ hарын түсэб оройдоол 87 процент дүүргэгдээ. Комбинадай түсэбөө дүүргэжэ шадаха байhаниинь юун дээрэhээ элирнэб гэхэдэ, ноябриин түрүүшын арбан хоногто декабриинхиhаа 75 процент ехээр модон бэлэдхэгдэhэн. Хэрбээ модо бэлэдхэгшэдэй ходо иимэ эршэмтэйгээр хүдэлhэн hаа, 42 мянган кубометр модон түсэбhөө гадуур гүрэндэ тушаагдаха байгаа.

Галуута-Нуурай шахтанууд, мяха консервын комбинат, Тимлюгэй цементын завод болон бусад олон предприятинууд «Забайкаллес» комбинадтал аали нобшоор ажаллажа байнхай.

Промышленностимнай олохон предприятинууд ажалайнгаа сагые зүбөөр хэрэглэнэгүй. Энэ ушарhаа продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй 11 hарын туршада республикын промышленна предприятинуудай хэhэн ажалые шэнжэлэн хаража үзэhэнэй hүүлээр, ямар тобшолол хэлтэй гээшэб?

Юрэнхыдөө Буряадаймнай промышленность хараалагдаhан түсэбөө дүүргэн, үйлэдбэридөө дабшасатай ябана. Түрүү коллективүүдэй урагшаа дабшалтые гэдэргэнь татадаг гээгдэнги предприятинууд үйлэдбэриингөө дутагдалые түргөөр усадхаха болоно. Мүнөө олонхи предприятинууднай түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда шэлжэн ороходоор бэлдэжэ байна. Ажалай сагые, арга боломжонуудаа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадаха гээшэ предприяти бүхэнэй нангин уялга!

Л. НАЗАРЕНКО,
экономист.

Улаан-Үдын гэр барилг... комбинадай шэрдэн будагша И... на Оголева тухай коллекти... хидынь hайн мэдэхэ. Энэ хү... най үдэр бүриингөө нормые 1... процент хүрэтэр үлүүлэн дү... гэдэг. Тэрэнэй хэhэн ажал ... додоо шанартай, голодоhон ... зээдэшье байдаггүй.

Инна олониитын хүдэлмэри... эдэбхитэйгээр хабаадалсада... Мүнөө тэрэ Улаан-Үдын багш... нарай дээдэ hургуулиин физи... математикын факультедэй гу... бадахи курсда hурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Оголев...

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ hУРАЛСАЛ

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА бэлигтэй кадрнуудые бэлдэхын тулада республика доторнай ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. hүүлшын жэлдэ колхоз, совхозуудта хүтэлбэрилхы тушаалтадай мэргэжэл дээшэлүүлхэ нэгэ жэлэй hургуули болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые hургаха курс Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ тусгаар факультет болгон хубилгагдаа. Тиихэдэ курснуудай комбинат баhал оршоо шэглэлтэй болоно, Буряадай хүдөө ажахын кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ hургуули болгон хубилгагдаа. Тэрэнэй хойнохоно Советско-партийна hургуулиин орондо колхоз, совхозуудта хүтэлбэрилхы дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые бэлдэхэ хүдөө ажахын техникум эмхидхэгдээ.

hуралсалай эдэ гуламтанууд бэлиг шадабаритай хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэнэ. Гадна, мүнөө үедэ кукурузашад, хартаабха болон свёкло ургуулагшад, луговодууд, hаалишад, хонишод болон бусад хүнүүд hуралсалда олоороо хабаадана. Нютаг бүхэндэ агротехническэ hуралсал эмхидхэгдэнэ. Механизаторнууд hуралсалда хабаадажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Ажалшадые hуралсалда үргэнөөр хабаадуулхада хүдэлмэри урагшатайгаар ябана. Колхоз, совхозуудай экономико хүтжэнэ. hүүлшын жэлнүүдтэ тарян ажахы, мал ажалhаа нилээд ехэ продукци абтажа, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямдарна. Олон ажахынууд hалбаринуудаа олзотойгоор эрхилдэг болоно, үйлэдбэридөө түрүү онол арганууды хэрэглэнэ.

Мүнөө колхоз, совхозуудта кукуруза, хартаабха, саахарай свёкло болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай баян ургаса абтадаг болоо. hуралсалда хабаадажа, ажалдаа бэрхэ болоhон хүнүүдые дурдахадашье болоно. Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой кукурузашан Павел Аюшеевэй даадаг звено 160 гектар дээрэhээ га бүриин дунда зэргээр 500 центнер кукуруза хуряаhан. Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошон Евсей Павлов 154 га газарhаа гектарай 125 центнер ургаса хуряагаа. Энэ хүмнай СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгагдаhан. Тиихэдэ энэ жэлдэ олон луговодууд ажалдаа шалгаржа, үбhэ ногооной баян ургаса туйлаhан байха юм. Мүн механизаторнуудай дундаhаа магтаалтай ябагшад бии.

Тэрэнэй хужуутаар зоотехническэ hуралсалай ямар нүлөөтэй байhаниие хараябди. Манай республикын ажахынуудта hаалишадай дунда зоотехническэ hуралсал саг үргэлжэдөө эмхидхэгдэдэг болоно, тэдэнэр дүй дүршэлтэй болоно, ехэ амжалта туйлана. hүүлшын байдалые харахада, жэлэй эхинhээ хойшо 200 шахуу hаалишад үнеэн бүриhөө 2 мянгаhаа үлүү hү haагаа, хонишодой 51 бригада зуун эхэ хонин бүриhөө зууhаа дээшэ хурьгадые түлжүүлээ.

Агрозоотехническэ кружогуудай болон механизаторнуудай hуралсал илангаяа Хориин, Загарайн, Кабанскын, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленинүүдтэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Республика доторнай хамта мянга гаран механизатор hуралсалда хабаадаа. Иимэ hуралсалнууд бусад олон ажахынуудта

hУРАhАН ДАЛАЙ, hУРААГҮЙ БАЛАЙ

hайнаар эмхидхэгдэhэн. Жэшээнь, Хориин аймагай Чисаанын совхоздо зоотехническэ кружогуудые зоотехнигүүд нүхэд П. И. Баинов, П. Д. Дарижапов гэгшэд эрхилнэ. Эндэ малшад наукын болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй гүнзэгыгөөр танилсаhан байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоздо механизаторнуудай hуралсалые механик П. М. Иванов, агроном Лютаева гэгшэд хүтэлбэрилжэ, 46 хүниие тракторист-машинист болгоо. Гадна, Кабанскын совхоздо трактористнуудай курс эмхидхэгдээ. Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхоздо баhал тиимэ hуралсал бии болгогдожо, трактористын мэргэжэлдэ эхэнэрнүүд hуралсажа гараhан байха юм.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй дунда hуралсал эмхидхэлгэдэ ехэхэн анхарагдана. Буряадай хүдөө ажахын институдта агроном, зоотехник, экономистнууд, ветеринарна врачнар мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Гадна фермые даагшад, ветфельдшернүүд гурба hарын курсда тусгаар hургуулида hураа. Мүн ажахынуудай механигууд, зүгы баригшад нэгэ hарын курсда хабаадуулагдаа.

Мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тулада hуралсалда хабаадаhан кадрнууд ажалай түрүү онол арганuудтай танилсана, экономическа асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудална. Энэ жэлдэ курснуудта хабаадагшад түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалхаяа фермэ, бригада, звенонуудай ажалые ошожо хараhан. Энээнтэй хамта хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, колхознигууд, совхозой ажалшад заочно аргаар дээдэ hургуулинуудта hуралсана. Жэшээлхэдэ, манай Буряадай республикын ажахынуудhаа хамта хоёр мянга шахуу хүн Буряадай хүдөө ажахын институдта, Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ, Хяагтын гидромелиоративна техникумдэ заочноор hурадаг.

Заочно hуралсалай хажуугаар экономико шудалха семинар үнгэргэгдэнэ. Иимэ семинарта хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хонишод, механизаторнууд, луговодууд хабаадалсана. Энэ жэлдэ семинарта хабаадаhан хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ ажахынуудые зүбөөр түсэблэхэ арга, ажалай түлөөhэ болон ажахын тоосоон, тоо бүридхэл тухай асуудалнууд тодорхойлон жэшээ, баримтануудтайгаар ойлгуулагдаhан байгаа. Буряадай хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэхэ hургуулида үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигай орлогшонорой семинар үнгэргэгдэжэ, ажалай түлөөhэ яажа эмхидхэхэ асуудал зүбшэгдэhэн байна. Ажахынуудай главна бухгалтер, экономистнуудта түлөөhэнэй шэнэ гуримда орохо тухайда ойлгуулагдаа. Луговодуудай дунда олон семинар үнгэргэгдэжэ, түрүү онол арганууд заагдаhан байха юм.

hүүлшын жэлнүүдтэ hуралсалай үшөө нэгэ формо дэлгэржэ, семинарта хабаадагшад түрүү дүй дүршэлэй hургуулида ябадаг болоо. Бэшүүрэй аймагта энэ hургуули свёклошон нүхэр Павловай звенодо, Борьёогой совхоздо хонишодой түрүү отарануудта үнгэргэгдэнэ. Энэ жэлдэ Сэлэнгын аймагта хонишодой аймагай hургуули эмхидхэгдээ. hуралсалай түсэбэй ёhоор хонишод ажалhаа таhараад 12 үдэр байжа, зоотехническэ hуралсалда хабаадана. Мүнөө жэлдэ 130 ахалаг... хонишодто мэргэжэлээ дээш... лүүлhэн тухай үнэмшэлгэ га... тань барюулагдаа.

Тиигэбэшье hаа, hуралса... талаар зарим дутагдалнууд би... Үйлэдбэриин управлениүүд... болон ажахынуудай зарим хүт... бэрилэгшэд энэ шухала хэрэг... тоодоггүй гээшэ. Жэшээнь, Хяа... тын үйлэдбэриин управлени... зоотехнигүүд, агрономууд, бр... галтернууд болон экономист... дай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ т... лаар хараалагдаhан хэмжээ... дынь бэелүүлэгдэнэгүй. Энэ... аймагай бусад ажахынуудта а... розоовет hуралсал ёhын тэд... үнгэргэгдэдэг, зарим мэргэж... тэд hуралсалда хайша хэрэг... хандана. Тэрэшэлэн Сэлэн... Захааминай аймагуудта тар... шадай дунда hуралсал муу... эмхидхэгдэнэ. Байгша ондо С... лэнгын аймагта олон механи... торнууд hургагдаагүй, ти... мэргэжэлтэд ажахыда үсөө... байгаа. Энээнhээ болоно, га... таряалан мууса эрхилэгдэ...

Баргажанай, Түнхэ... Хяагтын болон бусад айма... ажахынууд мэргэжэлээ д... шэлүүлхэ тусгаар курсда хүн... дые саг соонь эльгээнэгүй, үйл... бэриин управленинүүдэй зүг... хэмжээн абтанагүй.

1967 ондо манай респу... дотор тусгаар хэмжээнүүд а... жа, колхоз, совхозуудта хүт... бэрилхы кадрнуудые бэлд... hуралсалые саашадаа үргэ... эмхидхэхэ тухай асуудал зүб... дэнхэй. Ерэхэ жэлдэ Буря... хүдөө ажахын институдта, ка... нуудые бэлдэхэ республика... hургуулида 650 гаран хүн м... гэжэлээ дээшэлүүлхэ боло... Мүн хүдөө нютагуудта 4900 ... ран хүн hуралсалда хабаадуул... даха. Тиихэдэ бүтэдэ ниит... заочно hуралсалда олон хүн... хабаадахаар. Мүнөө механиза... нуудай, малшадай дунда агро... техническэ кружогуудай hур... сал эхилэнхэй. Энэ жэлдэ hур... салда хүнүүдые үргэнөөр хаб... дуулха, хүдөө ажахын кадр... дые олоорнь бэлдэхэ гээшэ пр... тийна, советскэ органуудай ... рюусалгатай хэрэг болоно.

Н. ДОМЫШЕВ,
БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын кадрнуудые бэлдэхэ таhагай начальник.

АГИТАТОРНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

КПСС-эй Ахын райком аймагайнгаа түб hуурин Орлик тосхоной агитаторнуудай зүблөөе үнгэргэбэ. «Совет засагай табин жэлэй ой ба агитаторнуудай зорилго» гэhэн элидхэл аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ошоров хэбэ.

Тээсгэн Улаан-Үдэ хотодо шэнэ ёhо заншал тухай асуудал хэлсэжэ үнгэрhэн научно-практическа конференциин дүнгүүд тухай КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Нимаев агитаторнуудта хөөрэжэ үгэhэн байна. Агитаторнуудай хүдэлмэриин зарим тэды дүнгүүд тушаа партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша нүхэр Урбаев тогтобо. Эндэ мүн уласхоорондын байдал тухай лекци уншагдаа.

Ниитэ олоной дунда ябуулагдаха ойлгуулалгын хүдэлмэриие улам hайжаруулха хэмжээ хараалhан шиидхэбэри Орлигой агитаторнууд баталан абаба.

В. ГАЛСАНОВ.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой инженер-конструктор Раиса Матвеевна Дубровская заводой ухаалан зохёогшодой бюрогой түрүүшүүлэй нэгэн юм. Энэ хүнэй гараар олон түхеэрэлгэ, зурагууд бүтээгдэhэн байха. Раиса Матвеевнагай дурадхалнууд үйлэдбэридэ олоор нэбтэрүүлэгдэжэ, нилээд ехэ мүнгэн арьбалагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. М. Дубровская.

„КОМСОМОЛЬСКИЙ" СОВХОЗДО

Залуушуулай эдэбхи

Тэлимбын комсомолшууд совхозойнгоо холын фермэнүүдээр ошожо улаан булангуудай ажал хүдэлмэринүүдые hэргээнэд. Жэшээлхэдэ, hаяшаг 20-ёод залуушуул Эргын, Улаан малшанай гүүртэ, фермэнүүдээр ябажа улаан булангуудые шэмэглэhэн, газетэ, журналнуудые эмхилhэн, согсолhон байна.

Малай шэнэ байра

Совхозой Могзоон гэжэ газарта Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй барилгашадай бригада (бригадирынь М. И. Понащук) 400 үнеэдэй байха типовой байра hайн шанартайгаар барижа дүүргээ hэн.

Мүнөө тэндэнь Гунгар Чимитовэй хүтэлбэрилдэг 260 толгой hаамхай үнеэдэй гүүртэ нүүжэ ошонхой.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ.

Ярууна.

ЛЕНИНЭЙ ЗААhАН ЗАМААР

Октябриин социалис революциин болохо үедэ би 15 наhатай үхибүүн ябааб. В. И. Ленинэй наhа барахада би Гаванска университедтэ hуража байhан аад, тэрээнээ дүүргээгүй hэм. Тиихэдэ 22 наhа хүрэhэн байгааб. Ухаандамни олон ушарнууд орогшо hэн. Гэбэшье, аhан түрүүндэ—ородой Октябриин революциие дэлхэй дээрэ ямараар угтаhан тухай hанаанhаамни гарадаггүй. Большевигүүдые гартаа бомботой, хүдэhэн малгайтай, аймшагтай хутага амандаа зууhан хүнүүд гэжэ империалис хэблэл харуулдаг бэлэй.

Түбhөө холуур байдаг нютагуудтахи жэжэ буржуазна бүлэдэ түрэhэн, хүн болоhон юм.

Минии эсэгэ, сенатор ба журналист, политическэ үзэлэйнгөө талаар либерал хүн байhан. Манай бүлынхидэй баримталдаг уг заншал Америкын хэблэлэй тараадаг, Кубын национальна хэблэлэй билдагуушалан дэмжэдэг шашалдаанда этигэл түрүүлхэ аятай нүхэсэл болодог hэн. Хэрбээ революционернүүд большевигүүдэй эндэмнай илаа hаань, гэр бүлэнэртэмнай, шажандамнай, өөhэдымнай эрмэлзэлгэдэ, дуран соогоо ажахы эрхилэлгэдэмнай юун болохо гээшэб гэжэ өөhэдөөрэн сэхэ рууень хөөрэлдэдэг байгаабди. Соёл болбосоролдомнай юун болохоб?! гэhэн асуудал интеллигентнүүдэй сэдьхэл бодолые доhолгодог байгаа. Энээнhээ байха Хосе Мартин хани нүхэр Хуан Гуальберто Гомес мэтэ эхэ ороондоо, арад зондоо дуратай хүнүүд «ородой большевигүүдэй» үзэл сурталhаа айха шахуутай болоо бэлэй.

Хэдэн мянгаад жэлдэ хүн түрэлтэнэй бии болгоhон юумые энэ революци үгы хэхэнь, искусствын, эрдэмэй, материальна соёл болбосоролой талаар туйлагдаhан гайхамшаг үрэ дүнгүүдые энэ революци hандаргаахань гэжэ байжа, ородой Октябрьда дурагүйшүүл hанаанhаа абаад, муу муухай үгэ тараадаг байгаа.

Тиихэдэ бодото байдал юу харуулааб? hанаанhаа абажа хэлэhэн тэдэ үгэнүүдэй буруу байhые элирүүлээ, 1917 оной октябрьда болоhон революциин айхабтар ехэ зохёон байгуулха хүсые тодоруулан харуулаа. Энээн тухай би нэгэ бага хожомшог ойлгооб. Юуб гэхэдэ, соёл болбосоролой уг баялиг тухай асуудалые В. И. Ленинэй сэсэн мэргэнээр тодорхойлон тайлбарилhанhaa хойшо дэлхэй дээрэ болоно байhан юумэнүүдэй ушар удхые hаадгүй мэдэдэг болоо hэм. Революциин болохотой хамта соёл болбосоролой уг баялиг барагдаха, хосорхо ёhогүй, революци энэ соёл болбосоролой уг баялигые зохёон байгуулхы зорилгонуудтаа хэрэглэхэ ёhотой, энээниие hэргээн бодхоохо, зохихо газартань шүүмжэлхэ, тэрээнhээ бүхы хэрэгтэй юумыень айлгүй абаха гэжэ гүн оюун ухаата Ленин намда, тэдэ жэлнүүдэй жэжэ буржуазна хоб шэбээр айшаhан намда, ойлгуулаа бэлэй. Феодальна, буржуазнашье дарлалтын үедэ хүнүүдэй сэсэн ухаагаар байгуулагдаhан бүхы hайн баялигуудые, соёл болбосоролой бүхы дээжэ болохо амжалтануудые пролетарска соёл болбосоролой өөрынгөө баялиг руу шэлэн абаха зайлашагүй байhаниинь улам эли тодо болоо hэн.

Кубада революци илажа, библиотекэнүүдые нээхэ арга олгоод, арад зон сугларлаг болоо. Нигэжэ үргэн олон зон Сервантес, Данте, Гёте, Пушкин, Гоголь, Толстойе мэдэдэг болонхой. Эдэнэй номуудые зарим оронуудтахи харанхы мунхаг хүнүүд талмай дээгүүр галдадаг байhан. Соёл болбосорол үргэhэн талаараашье манай революциин зохёон байгуулхы хүсэ шадал харагдана.

Мин уг изагууртанай хаанай шэрээдэ hуужа байха үедэ бүтээгдэhэн хаданъ гээд айхабтар гоё hайхан шаажан вазануудые эбдэhэн ябадалые ягаад революционно хэрэг гэжэ нэрлэжэ болохоб даа. Искусствамнай үни урда сагта ямар байhан юм гэжэ арад зон мэдэхэ эрхэтэй, баhал энээн шэнги манай хойто үетэн мүнөө бидэнэй байгуулжа байhан шэнэ искусстватай танилсаха ёhотой. Хэдэн зуу, мянган жэл соо сугларhан соёл болбосоролой уг баялигуудта хүнэй эрдэм ухаанай баялигуудта ямараар хандахаб гэhэн Ленинэй захяа заабариинь удхань иимэ байна.

Соёл болбосоролой уг баялигууд тухай ленинскэ бодомжо Кубын уран зураашад болон уран зохёолшодой 1961 ондо болоhон нэгэдэхи конгресс дээрэ дэмжэгдэн абтажа, Кубын уран зохёолшод ба уран зураашадые нэгэдүүлэгшэ манай холбооной ажал ябуулгын үндэhэ hуури болоhон юм. Искусство, литературын талаар Кубын буржуазна соёл болбосорол XIX зуун жэлэй үедэ ехээр хүгжэhэн. Тэрэ үеын уран hайханай литературна зохёолнуудые манай мүнөөнэй шүүмжэлэгшэдэй гүнзэгыгөөр үзэдэг ушар тушаан болоhон хэрэг бэшэ. Мүнөө Кубада Вильявердын романууд, Марти, Эредиа, Авельянеда болон бусадай поэмэнүүд олон тиражтайгаар гараха зуураа, зохёол бүхэнэйнь ямар эрхэ байдалда бэшэгдэhэн тухай, автор бүхэнэй творчество тухай хэлэгдэhэн оршолтойгоор хэблэгдэнэ.

XVI зуун жэлэй үеhөө мүнөө үдэрнүүд хүрэтэр мээхэйгээр үлөөгдэжэ байhан негритян үльгэр домогууд Кубын үндэhэн аман зохёолдо ехэ үүргэтэй байна. Манай арадай абари зангай бүридэхэ ябадалда эдэнэр бага бэшэ нүлөө үзүүлhэн байха. Африкаhаа асарагдаhан богоолнуудтай сугтаа зохёоhон дуунууд, аялгануудые мүн Кубада ехэ дуратайгаар сээжэлдэдэгбди. Иимэ ушарые урдань буржуазинар жэрхэн буруушаадаг байhан. Эдэ дуунууд болон аялганууд—манай соёл болбосоролой хубинь гээшэ. Соёл болбосоролой уг баялигуудые нариинаар хадагалжа байхадаа, Ленинэй захиhан замаар ябанабди.

Ородой революциин мүндэлhэн жэл—1917 онhоо хойшо 50 жэл шахуу болонхой. Нэгэ хүнэй наhанда абажа харабал, энэ яhала ехэ саг гээшэ. Түүхын талаар абабал, энэмнай далайда дуhал болоно. Гэбэшье Советскэ Союз энэ үе соо бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай ургалта туйлаа.

XVI зуун жэл хадаа Испаниин параходуудай мэдэгдээгүй далай руу орожо, мэдэгдээгүй газар ... хыень хараhан юм.

XX зуун жэл—социал... зуун—жэл юугээрээ гайха... байнаб гэбэл, хүнэй ой ух... багташагүй замбуулин хүдар С... ветскэ Союз хүниие дэгд... hарада хүрэгдэхэ гэжэ, ... дээрэ шэнэ ажабайдалай тог... баяр харуулhан вымпел ... үлөөхэ арга боломжо бии ... хэдэн жэлэй урда хэншье hана... даа оруулхагүй байгаа. Одоо ... мэ зүрхэлиг ябуулга хэгдэ... най нюдэн дээрэ хэгдээ! Хаа... засагай хатуу дарлалта доро ... hан, бэшэг ном мэдэхэгүй, ... дадаг байhан арад иимэ юумэ ... Революциин болоhон үеhөө хой... 50 жэлэй үнгэрөөд байхада, ... ветскэ Союз хүсэ ехэтэ түрэ ... лоод, хэлэhэн үгыень бүхы ... хэй шагнадаг. Үльгэр жэшэ... бүхы үнэн сэхэ хүнүүд дэм... болоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ Кубын уран ... хёолшодой, уран зураашад... амаршалга ба баярые совет ... нүүдтэ хүргэнэм. Кубинец, ... намhаа сэдьхэл зүрхэнэйм, ... райм үгэнүүдые тогтоон аб... Агуу ехэ Советскэ Союзай ... үдэрhөө үдэртэ батажажа, ... тануудынь арьбадажа, импер... лиэмдэ эсэргүү, эб найрам... бүхы дайсадта эсэргүү хаба... гэс, хэлбэришэгүй хэрэм бай... ень хүсэнэм.

Николас ГИЛЬ...
Кубын поэ...
(АП...)

Гавана, ноябрь.
(Телефоноор абтаба).

Танилсагты түрүү дүй дүршэл №3

ҮҮЛТЭРТЭ ХОНИД—АЖАХЫН БАЯЛИГ

Борьёогой совхоз

БОРЬЁОГОЙ НАРИН НООҺОТО

I.

[Б]ОРЬЁОГОЙ совхоз олон һалбаритай томохон ажахынуудай нэгэн юм. Совхозой гол һалбари хонин болоно. Анха түрүүн 1927 оной үеэр манай Монголой Арадай Республикаһаа асарагдаһан нооһотой хонид гол түлэб үсхэбэрилэгдэдэг Манай Буряад орондо, мүн Шэтын областьдо [ү]лэгдэдэг шэрүүн нооһотой хонидто орбол, бэеэр [о]йдоол нэгэ нэгэ килограмм нооһон хайшалагдаһан. Совхозой эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо нооһотой эдэ хонидые нарин нооһотой хусаар үрэжүүлжэ эхилһэн юм. Нарин нооһотой хусануудые оронойнгоо олон областьһоо асарһан. 1928 ондо ...ун Сибирьһээ мазаевска үүлтэрэй 300 хуса ... бэлэй. 1928—1940 онуудта мазаевска, новоке...ска, сибирскэ меринос, прекос үүлтэрэй хамтын хуса асаржа хэрэглэгдэһэн. Тэдэ хусануудай шанарайнгаа талаар балайшье һайн бэшэ юм. 1941 он болотор нютагай үүлтэрэй шэрүүн нооһотой хонид булта нарин нооһотой хусануудаар үрэжүүлэгдэжэ, холимол болоһон. Эдэ холимол шуһатай хонидые харууһалга, эдеэлүүлгэ урдынхиал адли бирагүй муу байһан. Племенной хүдэлмэри огто ябуулагдадаггүй байгаа. 14—15 жэлэй туршада нэгэ үүлтэрэй хусын үрөөр үрэжүүлхэдэ үүлтэрэй хонидой зарим тэды һайн шанарнуудыешье үлөөгүй. Холимол шуһатай эдэ хонид республикын шэрүүн уларилтай байгаалида ...г, таарадаггүй байшоо. Эгээл тиимэһээ хонид гарзалһан. Гансахан 1943 ондо совхозой ехэ хониной 25,8 процентнь, хурьга түлгэдэй 25,7 процентнь хосорһон. Эдэ холимол шуһатай хонидые һайжаруулхын тула цыгайска үүлтэрэй хусаар үрэжүүлжэ эхилһэн байнабди.

Цыгайска үүлтэрэй хусануудаар үрэжүүлэгдэһэн ...лээд олошороо. Энээнһээ сааша энэ хусаар үрэжүүлхэдэ хэр ашагтай гээшэб гэжэ шалгадабэ. Энэ хусын үрөөр үрэжүүлэгдэжэ гараһан болоно байһан хонидые холимол шуһата сасуулжа үзэгдэбэ. Зуһаг боложо байһан хонидые цыгайска үүлтэрэй хусын үрөөр үрэжүүлһэн түлнүүдынь холимол шуһата эхынгээ түлнүүдтэ дээрээ хүрэхэгүй байшоо. Аяар 4,23 килограмм ...уу. Эндэһээ харахада, энэ хусын үрөөр саашанхи үрэжүүлхэдэ хонидой бэеын шэгнүүрые бүри ...огдог гэжэ тодоруулагдаба. Зүгөөр эмэ түлгэдэй эхэдээ орходоо 190 граммаар ехэ нооһо үгэдэгба.

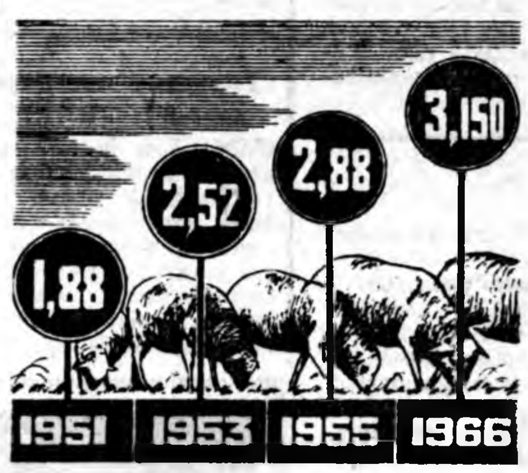
...й хамта, нооһонойнь шанар муудажа эхилээ. Түрүүшын жэлдэ холимол шуһатай хонидые ...хусын үрөөр үрэжүүлхэдэ, түлнүүдэйнь ...процентнь нарин нооһотой байгаа юм. Теэд тэрэ ...йнь томо болоходо дахин цыгайска үүлтэрэй үрөөр үрэжүүлһэниинь нарин нооһотой хонид ...18,9 процент болошоо. Нарин нооһониинь нэзарим ушарта шэрүүбтэршье болошоо.

...ка үүлтэрэй хусануудһаа гараһан холимол ...газаа талаһаань харахада шанга бэетэй, толгойнь ехэ нооһотой, эгээл манай эндэхи эрхэ таарамаар. Бонитировко хэхэдээ нооһыень ..., шалгажа харахада, шэнгэн, хуурай, шорой дарагдашаһан байдаг. Хэды иимэ ехэ дутуу ...тайшье һаа, арсалтагүй һайн талатай юм. ...гараһан түлнүүд ямархантшье шэрүүн хүйтэн ...лай ядалдадаггүй. Тэрэ саанаа эхэнь һү ехэ...г. Эдэ хонидой байгаалиин эрхэ байдалһаа гарза хоролтодо орохонь үсөөхэн.

...хы дутуу дундые, һайн талыень хуу хаража ...онидойнгоо нооһыень нарин, бүри һайн шанартай болгохын зорилгоор нарин нооһотой Алтайска, ...о үүлтэрэй олон хусанууд асарагдаа бэлэй. ...о үүлтэрэй хусанууд бэеэр дунда зэргын нооһотой. Нооһониинь ута, нэгэ жэгдээр ургаһан. Толгойнь үһэн гэжэ нюдэндөө хүрэтэр, хүлэйнь нооһон үбдэгһөө доогуур шахуу ургашанхай байдаг. Дундууршаг хуса 95 килограмм татадаг. Эхэ хонин—53 килограмм болодог. Томохон хуса 16 килограмм гэхэ гү, али сэбэр волокно дээрэ тоолоходо 5,5 килограмм нооһо үгэдэг. 1953 онһоо хонидоо грозненско үүлтэрэй хусануудаар үрэжүүлжэ захалаабди.

II.

НАРИН нооһотой, манай эндэхи уларилда таараха һайн шэнжэ шанартай «буряадай нарин нооһото» хонидые бии болгохо гээшэ гансахан жэлэй бэшэ, харин хэдэн жэлэй туршада хүдэлмэрилһэнэй ашаар лэ туйлаха хэрэг. Нарибтар нооһотой хонидоо грозненско үүлтэрэй хусын үрөөр гурба-дүрбэн жэл удаагуур үрэжүүлһэнэй һүүлээр, 1957 ондо эгээл түрүүн түлгэ хонидһоо нэгэ һайн отара шэлэн абтаа бэлэй. Түрүүшын дүрбэ-табан жэл соо һайн хонидые оложо ядаа бэлэйбди. Нэгэн гэбэл нооһониинь шэнгэн, үгышье һаа үдхэн һайн нооһотойшье бол, бэеэр бага. Юрэ хэлэхэдэ, ямар нэгэ шанараараа дутуул байгша бэлэй.

Хонидойнгоо бэеын шэгнүүрые томо болгохо зорилготойгоор 1957—1959 онуудта Алтайн үүлтэрэй хусануудаар зарим отаранuудаа үрэжүүлээбди. Тиигэжэ 1958 ондо хоёрдохи шэлэмэл отара бии болгообди. Саашадаа һүрэг сооһоо хэдэн отара шэлэн абадаг байгаабди. Манай Борьёогой совхоздо үсхэбэрилэгдэһэн нарин нооһото хонид хадаа өөрынгөө бэеэр, нооһонойнгоо зарим шанарай талаар грозненско үүлтэрэй хонидтой адлишуу. Зүгөөр нютагай эрхэ байдалда таарангги. Нооһониинь 60—64-дэхи шанарай. Бэеэр дунда зэргын. Үдхэн ута нооһотой. Толгойнь нооһон нюдэндөө хүрэтэр шахуу, хүлэйнь нооһон үбдэгтөө хүрэтэр ургаһан. Гүзээн доогуураа жэгдэ һайнаар ургаһан нооһотой. Жэлэй дүрбэн сагташье бэлшээридэ ябахадаа балай ядалдадаггүй. Хоёртой болоһон хүсын дунда зэргын шэгнүүр 70—79 килограмм татажа, 8,5—8,7 килограмм нооһо үгэдэг. Эхэ хонидынь 49—51 килограмм шэгнүүртэй. 4,2—4,5 килограмм нооһон хайшалагдадаг. Нооһонойнь утань 8,2—8,6 сантиметр хүрэдэг.

һүүлэй 14—15 жэлэй туршада племенной хүдэлмэри нилээдгүй урагшатайгаар ябуулагдана...

Мүнөө хонидоймнай 94 процентнь нарин нооһотой болонхой. Нарин нооһон ажахыда али зэргэ ашагтай олзотойень хүн бүхэн мэдэнэ. Хараад үзыт даа, 1951 ондо нарин нооһотой хонид оройдоошье байгаагүй бшуу. һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нооһоной шанар хараа байса дээшэлээ. Тиихэдэ хонин бүриһөө нилээд ехэ нооһон хайшалагдадаг болоо. Хонин бүриһөө хайшалагдаһан нооһоной ургалтые түс диаграмма дээрэ килограммаар харуулнабди.

һүүлэй арбан табан жэл соо хонин бүриһөө нооһо абалга 1,88 килограммһаа 3,150 килограмм хүрэтэрөө нэмээ. Бүри ехээр нэмээхэ дүүрэн арга боломжо манайда бии. Олохон хониднай ноябрь, декабрь һаранuудта хурьгалдаг байһан. Тэдэ хурьгадые хонидой тоодо оруулаад, нооһоной түсэб табигдадаг байгаа. Хэнэйшье мэдэхээр 6—7 һаратай хурьгад түлгэн хонидой зэргэ нооһо хэзээдэшье үгэхэгүй бшуу. Заримдаа ноябрь, декабрьда гараһан хурьгадай олонхинь хайшалагдангүй үлэшэдэг. Тиигэжэ хайшалагдаһан нооһоной хэмжээ доошонь оруулна. һүүлэй жэлдэ хонидойшье толгой нилээд олошороо. **1951 ондо 18029 толгой хониднай мүнөө 46300 болонхой.**

Мүнөө хамта дээрээ шэлэн абтаһан 4.700 толгой эрхим һайн хонидтойбди. Тэрэмнай 5 отара болгожо хубаагданхай. Элитнэ хонин бүхэн өөрын тэмдэг номертой. Мүн тусхай карточкада бэшэгдэдэг. Тэндэнь хониной уг гарбалынь, өөрынь бэеын шэнжэ шанар, шэгнүүр, хэды килограмм нооһо үгэдэгынь булта бэшээтэй байдаг.

Энэ жэлдэ бонитировко хэжэ, 6961 толгой нарин нооһотой һайн түлгэдые шэлэн абажа, хамта 9 отара бии болгообди. Эдэ жэлтэй болоһон түлгэдэй дунда зэргын шэгнүүр 36—37 килограмм татана, мүн хонин бүриһөө 3—4 килограмм нооһон хайшалагдана.

Нютагтаа таараха нарин нооһотой хонидтой болохын тула ажахыдаа өөһэдын хусануудые үсхэбэрилхэ тон шухала байгаа. Тиимэһээ 1959 ондо жэлтэй болоһон 114 хуса шэлэн абтаа һэн. Дунда зэргынь шэгнүүр 53 килограмм татадаг байгаа. 6 килограмм нооһо үгэдэг. Хоёртой болоходоо 77 килограмм татажа, 9 килограмм нооһо үгэдэг болоһон. Хусануудаа тусхай һайн эдеэлгэ, харууһанда байлгадаг байгаабди. Ажахыда үсхэбэрилэгдэһэн хусанууд грозненско үүлтэрэй хусануудһаа нэгэшье дутуугүй нооһо үгэдэг. Бэеынгээ шэгнүүрээр үшөө хүндэ, томо байшоо. Элитнэ хусануудынь 11—12 килограмм нооһо үгэдэг һэн.

Шэлэмэл отаранuудаа дүй дүршэлтэй бэрхэ хонишодто даалгажа үгөөд, һайн эдеэлгэ харууһанда байлгадаг байгаабди. 1960 онһоо эхилжэ өөрынгөө ажахыда үсхэбэрилһэн хусануудаар тэдэ шэлэмэл хонидоо үрэжүүлжэ захалаабди. Зуһаг хонин болоходонь үрэжүүлжэ эхилдэг һэмди. Саашадаа бүхы хонидоо өөһэдынгөө хусын үрөөр үрэжүүлдэг болообди. Гансал Боцын отделенидэ ондоо тээһээ асарһан хусаар үрэжүүлэгдэдэг һэн. Юуб гэхэдэ, тэндэхи хонидой нооһон шэрүүбтэр байһан юм.

Мүнөө 1-дэхи классай, элитнэ нарин нооһотой 4700 эхэ хонидтой болгогдоо, тэдэмнай шэлэгдэмэл һайнууд. Эдэ хонидой уг гарбалынь, өөрынь шэнжэ шанар тусхай дэбтэртэ бэшэгдэнхэй.

III.

ХОНИДОЙ үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри гансашье һайн хонидые шэлэн абахаһаа болодог бэшэ, мүн тэдээндээ ямар хуса табихада һайн үрэ дүн гарахаб гэжэ зүбөөр шэлэжэ олохо гээшэ тон шухала. Нарин, ута, үдхэн нооһотой аад, бэеэр шанга, томо бэетэй хонидые шэлэн, гусхай отара болгон илгагдадаг. Эдэ хонидто эгээл һайн хусануудые шэлэхэ хэрэгтэй. һайн хонин һайн хуса хоёрһоо бүри һайн түл гараха ушаргай. Шадалаар бирагүйхэн, муухан хониндо һайн хуса табихада түл нилээд һайжаржа үгэдэг. Хэрбээ богони аад, үдхэн нооһотой хониндоо ута, үдхэн нооһотой хуса табигдаха болоно бшуу. Тиимэһээ уташье, үдхэншье нооһотой түлнүүд гараха ушартай. Хэдэн удаан жэлэй туршада племенной хүдэлмэри ябуулһанай ашаар совхозоймнай бүхы хонид жэгдэ һайн нооһотой боложо шадаа.

Элитнэ, нэгэдэхи классай отарын хонид шэгнүүрээрээшье, мүн нооһоороошье бэшэ отарада орходоо нэгэ хоёр шата дээгүүр. Жэшээнь, Б. Гомбожапов хэдэн жэлэй туршада элитнэ отара хараха зуураа, жэл бүри 100 хонин бүриһөө зуу, үшөө дээшэшье хурьга абажа түлжүүлдэг. Хонин бүриһөө дүрбэ, дүрбэһөө дээшэ килограмм нооһо хайшалдаг. Эдэ хонидой түлнүүдые жэлтэй болоходонь тон наринаар бонитировко хэжэ, тусхай дэбтэртэ бэшэгдэдэг. Хони хайшалалгын һүүлээр, бонитировкын ёһоор класс классаарнь илгажа, тусхай отара болгодог гээшэбди. Тиигээд бараг һайн хонишодто даалгагдажа үгтэдэг. Искусственна үрэжүүлгын эхилтэр хонидоо һайса шадал тэнхээ оруулхын түлөө хонишод нилээдгүй оролдолго гаргадаг. Эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор адуулдаг. Манай ахалагша хонишод гол түлэб өөһэдөө үрэжүүлгэеэ хэдэг. Өөрынгөө отарада өөһэдөө үрэжүүлгэ хэхэдэнь харюусалгатайшье, алишье талаараа дээрэ байдагынь олон жэлэй дүй дүршэл харуулаа. Мүнөө бидэнэр өөһэдынгөө хусын үрөөр бүхы хонидоо үрэжүүлдэгбди. Ехэнхи отаранuудта хонид үбэл хурьгалуулагдадаг. Хэрбээ үбһэ тэжээлээр элбэг баян, дулаан дал хорёотой, хонишод, хурьгашадаар гүйсэд һайн хангагдаад байбал, хонидоо бултыень үбэл хурьгалуулха һэмди. Теэд юумэн бүхэн дуран соомнай бэшэ ха юм. Үбэл хурьгалуулха дулаан һайн дал хорёогоор дутамаг, хонишод, хурьгашадаар дутамаг дээрэһээ хонидоо хабар хурьгалуулха ушартай болодогбди. Мүнөө тон харюусалгатай үе гээшэ. Искусственна үрэжүүлгын хоёрдохи ээлжээн захаланхай. Энэ хүйтэндэ хони үрэжүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Үнэн зүрхэнһөө оролдожо, искусственна үрэжүүлгын ёһо гуримые хазагайруулаагүйһөө амжалта түйлагдаха.

Совхозой бүхы олзо доходой 50 гаран процентнь гансал хонин ажалһаа ороно. һүүлэй хоёр-гурбан жэлдэ хонин ажалнай балай хүгжөөгүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. 1960 ондо совхознай тус һалбариһаа 1.205.000 түхэригэй олзо доход абаһан юм. Тэрэ жэл хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм нооһон хайшалагдаһан.

Тиихэдэ 1960 ондо хонин бүхэндэ 148 тэжээлэй единицэ гаргашалагдаа һэн. Манай совхоз хонин бүриһөө дунда зэргээр 4—4,5 килограмм нооһо хайшалха дүүрэн арга боломжотой юм. Эгээл тиимэһээ нэгэ хониндо ногоон һолоомо, үбһэ—230 килограмм, сагаан һолоомо —180 килограмм, талха тариянай зүйл —46 килограмм, силос—287 килограмм үгтэхөөр хараалагдана.

Мүнөө жэл манай совхоз ниитынгээ малда яһала хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдээ. Ургасашье урда урдынхитай жэшэбэл үлүүсэ һайн гараа. Малдаа мүн лэ талха тариянай зүйл хадагалаабди.

Саашадаа хонидойнгоо үүлтэрые бүри һайжаруулха гэжэ хараалнабди. Эгээл тиимэһээ һайн һайн хусануудые хурьган байхаһаань шэлэн абаха гээшэ тон шухала. Энэ талаар бидэнэр 1959 онһоо хойшо горитойхон хүдэлмэри ябуулнабди.

Эгээл түрүүшээр 2—3 недели болоод байһан хурьгадые шэлэн абадагбди. Бага байһан хурьгадые зүбөөр шэлэн абаха гээшэ бэрхэтэйхэн ааб даа. Тиимэһээ түсэбтэ даабариһаа 5—6 дахин олые шэлэн илгагдадаг. Илгагдаһан хурьгад һайн эдеэлгэ харууһанда байлгагдадаг юм. Шэлэн абахадаа бэеэр томо, үдхэн нооһотой, элбэг арһатай хурьгадые шэлэдэг. Хоёрдохёо шэлэлгэн эхэһэнь һалгааха үедэ үнгэргэгдэнэ. Жэлтэй, жэл хахадтай болоходонь дахин шэлэн илгадаг. Иигэжэ оло дахин шэлэн илгахада эгээл һайниинь үлэдэг шуу. Хоёр хүрэһэн хусануудые гараһан түлөөрнь шэлэжэ сэгнэдэг.

һаяхан Асканийска үүлтэрэй 14 хуса худалдажа абаабди. Энэ хуса юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, бэеэр томо, үдхэн ута нооһотой, ехэ арһатай. Эдэ хусануудай түлшье һайн байдаг. Мүнөө хамта һайн үүлтэрэй 79 хусануудтайбди. Тэдэ хусануудайнгаа үрөөр хонидоо үрэжүүлнэбди.

Олон жэлдэ племенной хүдэлмэри ябуулһанай ашаар хонидоо 50 гаран килограмм шэгнүүртэй, 4—4.5 килограмм торгондол адли һайн нооһо үгэдэг болгожо байнабди. Зоотехническэ гуримай ёһоор племенной хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэн ябуулбал, хонин ажал дээрэ айхабтар ехэ амжалта түйлагдахаар.

В. ШАНТАХАНОВ,
Борьёогой совхозой зоотехник-селекционер.

ҮБЭЛЭЙ ХУРЬГАД ӨӨДЭРГЭН

Би хонишоноор олохон жэл хүдэлжэ байнаб. Энэ хугасаа соо нилээд олон юумэнтэй ушараӓб. Үбһэ тэжээлэй хомор сагта мүншье гайтайхан даа. Түрүүхэй муу хонид ороонюо орожо үгэнгүй ехэл зобоогшо бэлэй. Эгээл тиимэһээ хонид олоороо һүбэйрдаг байгаа бшуу. һубай хонид ажахыда али зэргэ гарзатайень хонишон бүхэн мэдэхэ байна.

Хонидоо үглөөнэй 4 часһаа орой бэлшээридэнь гаргадаггүйбди. Үглөөнэй һэрюундэ хонид угаа дуратайгаар эдеэлдэг ха юм. Үдэрэй халуунда 3—4 дахин уһалдагбди.

Хони үрэжүүлгэдэ гол анхарал хандуулха шухала. Бидэнэр нэгэ һарын туршада хонидоо бултыень үрэжүүлжэ үрдидэгбди. Ототой болоһон хонид иигэжэ илгагдана: тусхай нэгэ хашаа соо 100—150 хонидые хаагаад, 3—4 бэдэрдэг хуса табигдана. Тэдэ хусануудайнгаа гүзээ, нюргаарнь тойруулан фартук уяшабди. Бэдэржэ олоһон, ототой болоһон хонид илгагдажа, ондоо хашаанда хаагдана.

Зарим үдэртэ ототой болоһон 70—80 хонид олдодог. Зоотехническэ ёһо гуримые наринаар сахин, үрэжүүлгээ хэжэ захалдаг гээшэбди. Богони саг соо үрэжүүлгээ дүүргэхэнь һайн юм. Юуб гэхэдэ, хонидшье эгони болзор соо хурьгалжа дүүрэдэг. Хурьгадынь томо, жэжээрээ адлишуу байдаг шуу. Үбэлэй хурьгад алишье талаараа һайн гээшэ гэжэ һанагшаб. Түрүүшын ногоогоор бэеэ хаагаад, бэлшэжэ ябашадаг шуу. Тиихэдэ тэрэ жэлдэнь нооһыень хайшалжа болоно. Үбэлэй томо хурьгад 2 килограмм, дээшэшье нооһо үгэдэг. Үбэлжэлгэдэ ямаршьегүй ядбажа гарахаар томо, тарган болошоһон байдаг. Тиимэл хадань үбэлэй хурьгадые дээрэ гэжэ һанагшаб. Манайхид хонидоо ходо үбэл хурьгалуулдаг заншалтайбди.

Агуу́ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хонин бүриһөө хурьга абахаб гэһэн уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гэжэ найдуулха байнабди.

А. КОЧНЕВ,
ахалагша хонишон.

15 жэлэй урда тээ совхозой хонин һүрэг 18029 толгой байһанаа, мүнөө 46300-дс хүрөө Тэрэ үедэ хонин бүриһөө 1 килограмм 880 грамм нооһон абтадаг байбал, мүнөө тэрэнь 3 килограмм 150 граммда хүрэһэн. Мүнөө энэ совхоздо шэлэмэл, һайн шанартай нооһо ехээр үгэдэг 6961 хонин тоологдоно. Тэдэнь 9 отара болгогдонхой. *Совхозой бүхы олзо доходой 50 гаран процентнь гансал хонин ажалһаа ороно.*

...до үдхэгдэһэн хусануудай нэгэниинь зураг дээрэ харуулаг... ...эрэнэй шэгнүүрынь 124 килограмм. Энэ хуса 12 килограмм ...нэ.

...ОЛЯТОР ХЭРЭГТЭЙ

...тэжээлэй дутамаг дээрэ ...эб үбшэнһөө мал олоороо ...г. Республикын ажахы... ...бшэлһэн гү, али үлбэр ...нидоо нэгэ бүлэг болгоод, ...лэ гаргангүй, газаа ха... ...улоодэг зантай. Иимэ ...орьёогойшье совхоздо бай...

...огой совхозойхид нёдон... ...һөө эхилээд, эдэ муу хо... ...айха тусхай байра (изо...) ...фермэ бүхэндэ бии болгоо. ...изолятортӓй байхада ехэ ...м. Үбшэлһэн, муудаһан ...хурьгадые саг дарыдань ...рдаг. Харууһаниинь яһа... ...Изолятор бүхэндэ вете... ...хүдэлмэрилэгшэд харюу... ...байдаг. Тэрэнэй уялга ...г үргэлжэ изолятор ошо... ...ажа, хаража байха. Ша... ...нтай тэжээл эмхидхэжэ, ...һаар уһалжа байха. Ша... ...бүри муухан хонидто он... ...ал хандуулагдадаг. Тэ... ...обёосой кисель уулгаг... ...айхан ногоон буйлуулаг... ...рулэгдэдэг.

...орта һайн харууһанда ...онид түргэн заһаржа эхилдэг. Бараг хүл дээрээ гаража, дорюухан болоошодыень газаа хашаанда гаргажа, обёос үгэжэ захална. Дулааншаг байхада отараһаа холо бэшэ газарта 3 час тухай бэлшээдэг.

Изоляторта ороһон хонидто бултандань тэмдэг зүүлгэгдэдэг. Хэнэй отараһаа ямар хонин ерээб гэжэ тусхай дэбтэртэ бэшэгдэдэг. Тиимэһээ хонишон бүхэн алишье талаараа харюусалгатай байдаг. Мүнөө хонишод үбдэһэн хонидоо удаан байлгангүй, дары түргэн изоляторта абаашадаг болонхой. Хэрбээ тэндэ абаашангүй үхүүлээ һаа, отарын хонишод өөһэдөө тэрэнээ түлэхэ ушартай болоно. Иимэ изолятор ажахыда алишье талаараа ашагтай юм. Жэшээнь, нёдондо изоляторай үгы байхада үбэлжэлгын дүрбэ һарада 1554 хонин хосороо һаа, харин изолятор бии болоһоор үбэлжэлгын тэрэл хугасаа соо оройдоол 192 хонид гарзалаа. Хонидоо гарза хоролтодо оруулхагүй гэбэл, ажахы бүхэн иимэ һайн эмшэлгын изолятортай болохо шухала.

ОРОЛДОЛГО, ХАРУУҺАЛГЫН ХҮСЭН

Борьёогой үргэн талаар ябахада үнэхөөрөөшье дүн сагаан хонидой хаа хаанагүй хүшууран бэлшэжэ ябаханиь харагдадаг. Эндэхи «сагаан алтанай» эзэдтэй уулзабал, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэмээр олохон һайн һайхан юумэтэй танилсаха байхат. Хорин жэл соо хонишоноор ажаллаһан Дашацырен Дуриновай баян дүй дүршэлтэй танилсахада, үнэхөөрөөшье һургаал абамаар юумэн олон. Энэ суута хонишомнай мүнөө жэл 60 наһанайнгаа ойе тэмдэглээ. Хэды үндэр наһатай болобошье, хүнгэн сарюун зандаа, ажаллаха, хүдэлхэдөө залуутайнгаа эршэ хүсэ алдаагүй.

Хорин жэл соо оло мянган хурьга томо болгожо, совхозойнгоо һүрэгтэ табиһан. Тэрэнэй эгээл һайшаалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, энэ хугасаа соо өөрынгөө гараар техникүрэжүүлэгшын харюусалгата уялгые дүүргэжэ ябаа. Искусственна үрэжүүлгэдэ гол анхаралаа табидаг һэн тула нүхэр Дуринов жэлһээ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, ехэ нооһо хайшалдагаараа республика соогоо суутай болонхой. Тэрэ хонидоо үбэл хурьгалуулдаг. Хонидынь үрэжүүлгынишье, хурьгалхашье үедөө тобир тарган зандаа байдаг. Юуб гэхэдэ, хурьгалха хонидоо һайнаар бэлшээдэг, саг болзор соо нэмэлтэ тэжээл эдюулжэ, уһалжа байдаг. Намарынь тариянай поли дээрэ горитойхон бэлшээжэ абахые оролдодог. Ноябрь һараһаа эхилжэ, хээлитэй хонидтоо нэмэлтэ тэжээл—талха тариянай зүйл, силос эдюулжэ захалдаг юм. Тиихэдэ бүдүүн тэжээлээ үглөөгүүр үгэдэг заншалтай. һүүлээрнь уһалаад, бэлшээридэнь гаргадаг. Бэлшээриин һүүлээр дахин уһалаад, силос, талха тариянай зүйл үгэдэг.

Үүлтэртэ һайн хонидһоо гараһан түлшье ондоохон байдаг. Дүй дүршэлтэй бэрхэ хонишод хонидой хээлитэй болоһон сагһаань хойшо тон наринаар сахин, манан хаража ябадаг. Хээлитэй болоһон хонидые һайнаар эдеэллээд, саг болзор соонь уһалаад ябахада доторхи хурьганиинишье түргэн томо болодог гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Эгээл тиимэһээ хурьгадые түрүүшын үдэрһөө эхилээд һайн харууһанда байлгаха тон шухала. Үүлтэртэ хонидой хурьгадые зоотехническэ гуримай ёһоор түлжүүлбэл, эхэ, эсэгэһээншье бэеэр томо, мандагар, һайн нооһотой хонид болохо зэргэтэй.

Хонидойнгоо хурьгалхын урда тээхэнэ ехэл ханамжатайгаар адуулдаг. Добо, болдог газараар ехэ намнадаггүй. Хашаандаа хааха үедөө булта хонишод байжа, аргааханаар, хойно хойноһоонь һубарюулжа оруулдаг. Ехээр шахасалдабал, бэртээд, дутуу хурьга хаяха бшуу.

Хурьгалха хонидоо 2—3 недели урда тээнь хотонио хаажа захалдаг. Хотон соонь, амяар амяараа таһалгатай клеткэнүүд бии. Мүн хурьганай эхэтэйгээ байха бишыхан хэдэн таһалга түхеэрэгдэдэг. Тусхай амяраа клеткэнүүдынь хотын тэг дундуур табяатай. Нүхэр Дуриновай 700-гаад хонид нэгэ һара соо хурьгалжа дүүрэдэг. Зарим үдэрнүүдтэ 50—60-аараа хурьгалдаг.

Эдэнэй эгээл харюусалгатай сагынь хони хурьгалалгын үедэ. Хурьгадайнгаа хойноһоо саг үргэлжэ хаража байдаг.

Хони хурьгалуулханшье хурьгалуулхаш, тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ гээшэ бүришье харюусалгатай хэрэг,—гээд эдэнэр хөөрэнэд. Хониной хурьгалхатай сасуу хурьгыень абажа, хамар амыень хуурай бүтөөр һайса аршадаг. һүүлээрнь нэгэ халангиень һайса аршадаг юм. Тиигэһэн хойноо хонёо хүл дээрэнь бодхоодог. Энэ үедэ бишыхан хурьган оорөө эхынгээ хүхые оложо хүхэдэг. Түрүүшын үдэрнүүдтэ хурьган хоёр час болоод эхынгээ ураг хүхэжэ байха ёһотой. Ахалагша хонишон 2—3 час болоод лэ хони, хурьгадаа шалгажа, хаража байдаг.

Хурьгалһан хонин түрүүшын үедэ уһа ууха дуратай байдаг. Хоёр час болоод, нэгэ литр бүлеэн уһаар уһалха. 2—3 үдэрэй туршада хурьгалһанайнь һүүлээр гансал үбһөөр эдеэллэдэг. Саашанхи үдэрнүүдтэнь концентрат, силос үгэлсэжэ захалдаг. Түрүүшын 2—5 үдэр соо 5—6 хурьгадые нэгэ клеткэ соо байлгадаг. 11—15 үдэр болохотойнь сасуу 40—50-ядаарнь нэгэ газар байлгадаг. 36—45 хоноходонь 300—400-гаад хурьгадые суг байлгана...

Хашаа хорёонь һайнаар дулаалагданхай. Үбһэ тэжээлшье хүсэд бэлдэгдэнхэй. Дашацырен Дуринов энэшье жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ. Хурьгадайнгаа 8—10 хоноод бяйхадань үбһэ, талха тариянай зүйл, минеральна тэжээл эдюулжэ һургадаг. Хонидойнь бэлшээридэ гү, али байрадаа байха үедэнь иимэ тэжээл эдюулжэ һургадаг. Хурьгадайнгаа 2—3 недели болоһон хойнонь һүүлыень богонёор отолжо хаядаг заншалтай. Хабарай дулаан боложо эхилхэдэ хурьгадаа эхэтэйнь ойрохон зуура бэлшээридэ гаргажа һургадаг. Дүрбэ һара болгоод, эхэһээнь һалгаахада хурьгадайнь дунда зэргын шэгнүүр 20—24 килограмм татадаг. Нүхэр Дуринов өөрынгөө олон жэлэй баян дүй дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэдэг. Үүлтэртэ хонинoй совхоздо баян дүршэлтэй хонишодые тоолохо болоо һаа олон. Эндэхи хонишодой хоорондоо ябажа, дүй дүршэлөө андалдажа байдагынь һайшаамаар.

Үнинэй хонишон Дашацырен Дуринов хонин ажалые ямархантшье мэргэжэлтэһээ дутуугүй мэдэхэ гэжэ хэлэхэдэ балайшье алдуу болохогүй.

Республикын суута хонишон Дашацырен Дуринов жэлһээ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлдэг. Нооһо ехээр хайшалдаг. Энэ жэлдэшье муу бэшэ үрэ дүнтэй. 100 хонин бүриһөө 102 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалаа.

Үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр сүм бэлдэжэ абадаг. Хонидынь тобир тарган. Намар хабарынь тэдэнээ һайса бэлшээн таргалуулдаг.

Агуу́ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, түс отарынхид дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар ажаллажа оробод. Хонин бүриһөө хурьга абаха уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхэнь лабтай.

Амжалта хүсэе ахалагша хонишондо.

Р. ЦЫДЫПОВ,
манай тусхай корр.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО — ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ — ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

ТҮРҮҮШЫН ХУУДАҺАНУУДТА

ВАРШАВА, декабриин 14. (ТАСС). «СССР-эй уласхоорондын политика ба коммунис хүдэлөөнэй нягта нэгэдэлэй түлөө КПСС-эй тэмсэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол Польшын мүнөөдэрэй бүхы газетэнүүдтэ сүм тунхаглагдаа. «Глос Працы» газетэ гаршаг дотороо нигэжэ бэшэнэ: «Коммунис партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлаха ушар байдал бии боложо байна. Вьетнамай тэмсэлые бүрин дэмжэхэ. Социализмын оронуудай нягта нэгэдэл ба хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, Мао Цзэ-дунай, тэрэнэй бүлэглэлэй дээрэнхы хархис политикые буруушаана».

СОФИ, декабриин 14. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл тушаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй гаргаһан тогтоолой бүхы текст мүнөөдэр Болгариин түбэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта тунхаглагдаа. Газетэнүүдэй гаршагууд дотор нигэжэ хэлэгдэнэ: «Ленинскэ хараа бодолые нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ», «Ленинскэ сурталда харша Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые эрид шууд элишэлхэ», «КПСС ленинскэ хараа бодолдо хэлбэришэгүй үнэн байна». «Эб нэгэдэлэй. амгалан байдалай түлөө хэлбэришэгүй тэмсэхэ», «Ленинскэ политикын түгэс илалта».

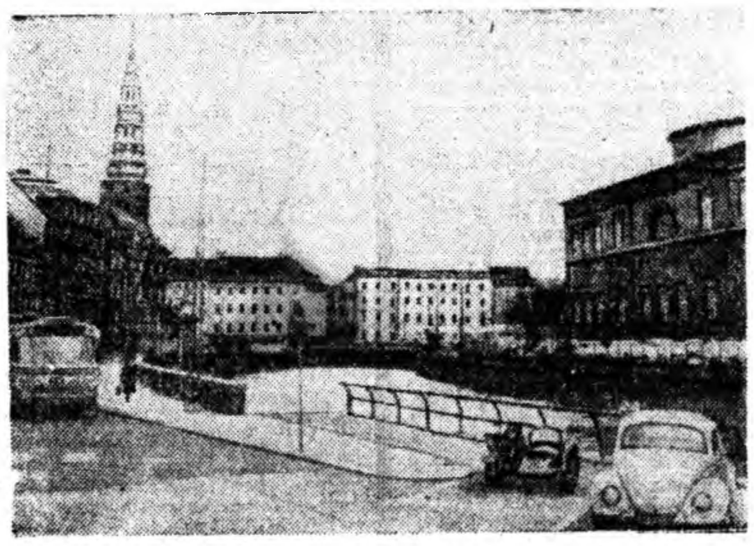
Пленумэй тогтоол Болгариин олониитын дунда ехэ һонирхол үүсхэбэ.

ПРАГА, декабриин 14. (ТАСС). «Руде право», «Праце», «Сулөөтэ үгэ» ба бусад чехословак газетэнүүд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй дүүрэһэн тухай мэдээсэл түрүүшынгээ хуудаһануудта тунхаглаа.

Марксизм-ленинизмын гол һургаалай үндэһөөр коммунис. хүдэлмэришэнэй бүхы партинуудай нягта нэгэдэл хангахын түлөө тэмсэл мүнөө бүри ехэ удха шанартай болоо, коммунис. хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй уласхоорондын шэнэ зүблөө зарлаха таатай зохид ушар байдал бии боложо байна гэжэ «Руде право» тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН, декабриин 14. (ТАСС). «СССР-эй уласхоорондын политика ба коммунис хүдэлөөнэй нягта нэгэдэлэй түлөө КПСС-эй тэмсэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол бүхыдөө мүнөөдэр «Нойес Дойчланд» газетэдэ тунхаглагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум уласхоорондын асуудалнуудаар, тусхайлан хэлэбэл. Вьетнамай асуудалаар ЦК-гай Политбюрогой. Советскэ правительствын баримталан бэелүүлдэг политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые бүхы дээрэнь. бүрин һайшаагаа гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Тэрэшэлэн Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ шухала тухайда. уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эб эе таһалха зорилготой Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулгые буруушааһан газарнуудые тоггоол сооһоо тусхайлан абажа дурдаба.

ДАНИ Копенгагинай нэгэ гудамжада. ТАСС-ай фото.

ТЭМСЭЛЭЭ УЛАМ ШАНГАДХАХА

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 14. (ТАСС). США-гай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн һаяхан Нью-Йоркдо болоод, Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл, партиин Национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

«Уоркер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Гэс Холл Вьетнамда эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй ябуулга болюулгахын түлөө американецуудай тэмсэл улам үргэдхэхые уряалаа. Энэ дайн США-е уласхоорондын талаар гансаардалгада. мүнгэнэй үнэ сэнгэй уналгада. ажамидаралай хүндэрэлгэдэ, орон доторхи социальна программануудай хаһагдаха ябадалда хүргөө гэбэ.

Джонсоной правительствын сэрэгэй политикада эсэргүү тэмсэлээ үргэдхэхэ, дотоодын хархис ябуулгада эсэргүү шанга харюу эмхидхэхые элидхэлшэ уряална.

Партиин Национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон американска негрнүүдэй политическэ, социальна бүрин тэгшэ эрхэтэй болохын түлөө тэмсэлэй талаар американска коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хээ. Тиихэдээ негрнүүдэй граждан эрхэ хамгаалхын түлөө тэмсэлые США-гай профсоюзна хүдэлөөнэй эгһээ дэмжэлгэ «мүнөө сагай шухала эрилтэ» болонхой гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

ДРВ-гэй правительствын мэдүүлгэ

ХАНОЙ, декабриин 14. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын мүнөөдэр тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор нигэжэ хэлэгдэнэ: американска самолёдууд декабриин 13, 14-дэ ДРВ-гэй ниислэл хотодо олоороо дообтолжо. хотын хүн зоной байдаг кварталнуудые. тэрэ тоодо гадаадын посольствануудай байдаг районниие. мүн Ханойн оршон тойронниие бомбодоо. буудаа. Тиин американска авиаци хоёр недели хүрэхэгүй сагай турша соо Ханойе, тэрэнэй оршон тойронниие дүрбэ дахин дообтолһон байна.

Энэнь — Вьетнамда эсэргүү ээрхэг түримхэй дайгаа улам шангадхаха, үргэдхэхын тула американска империалистнуудай гаргажа байгаа хорото аашануудай шэнэ шата болоно гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Энэнь — амгалан тайбан байхые хүсэдэг дэлхэйн бүхы арадуудта зүрин үһэриһэн убайгүй ябуулга мүн.

Ханойе, ДРВ-гэй дэбисхэрые бомбодоһон бүхы хойшолонгуудай түлөө харюусалгые США-гай правительство сүм дааха гэжэ ДРВ-гэй правительство уридшалан һануулна.

ЕХЭ ИЛАЛТА

ХАНОЙ, декабриин 14. ТАСС-ай корр. Е. Кобелев нигэжэ дамжуулба:

Мүнөөдэр Ханойдо американска самолёт буудажа унагаагдаа гэһэн Ханойн радиогой мэдээсэл бүхы город соо сахилгаан мэтэ түргэнөөр тараа.

Зэбүүрхэлээр нэбтэрһэн. өөрынгөө хүсэндэ этигэдэг Ханойн улад зон шэнэ дообтолго зайсуулхаар бэлдэнэ.

Үйлэдбэри дээрэ ажалладаггүй, агаарай дообтолгоһоо хамгаалха хэрэгтэ сэхэ хабаададаггүй граждан зон нүүлгэгдэнэ. Ханойн оршон тойронниие агаараар хамгаалдаг частьнууд түгэс зэһэнхэй. Ханой хото дайшалхы илалтануудаа арьбадхахаар шиидэнхэй.

Арад зондо харша программа

БЕРЛИН, декабриин 14. (ТАСС). Бонной правительственна программа хорото хархис удха шэнжэтэй. Энэнь ФРГ-гэй хүн зоной демократическа, социальна эрхэ сүлөөдэ эсэргүү, эб найрамдалда, түгшүүриитэй байдалые һуларуулгада эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй гэжэ КПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Макс Рейман, Баруун Германиин бундестаг дээрэ ФРГ-гэй канцлер Кизингерэй үгэ хэлэһэнтэй дашарамдуулан мэдүүлбэ.

Правительственна программа Баруун Германидахи монополинуудай засагые, ХДС — ХСС-эй партинуудай зонхилолгые бэхижүүлхэ зорилготой гэжэ М. Рейман мүнөөдэр «Нойес Дойчланд» газетын тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор дурдаба.

Кизингерэй соносхоһон экономическа политика сэрэгэй бэлэдхэлтэй холбоотой угаа ехэ гарза гайнуудые ажалшадта тохохоор хараална. Дотоодын байдал тогтонижуулха гэһэн Кизингерэй урла үнэндөө демократиие болюулха, онсо хуулинуудые гаргаха бэлэдхэл болоно гэжэ М. Рейман хэлэбэ.

Чехословак ханинарай туһаламжаар

ПНОМ-ПЕНЬ, декабриин 13. (ТАСС). Камбоджын гүрэн түрые толгойлогшо принц Нородом Сианук Такхмауда (Кандал провинци) автомобильна покрышкануудые гаргадаг заводые һаяхан нээгдэһэн дээрэ соносхоо. Чехословакитай нягта харилсаа холбоотойгоор баригдаһан энэ завод мүнөөнэй Камбоджын гүрэнэй мэдэлэй томо предприятинуудай нэгэн болоно. Завод проектынгээ ёһоор, жэлэй турша соо 150 мянган хэһэг автопокрышка гаргаха байна.

Түрүүшын алхам

ПАРИЖ. (ТАСС). 1967 оной мартда Национальна суглаанай һунгагдахаа байһантай дашарамдуулан. харилсаа холбооной асуудалнуудые хамтааран хаража үзэхын тула Франциин Коммунис партиин, Демократическа ба социалис хүсэнүүдэй федерациин түлөөлэгшэд эндэ һаяхан уулзаа.

Энэнь 1947 ондо правительствоһаа коммунистнуудые зайсуулһанһаа хойшо зүүнэй талын гол партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзаһан түрүүшын харилсаан болоно.

Турциин шиидхэбэри

ЛОНДОН. декабриин 14. (ТАСС). Урда Вьетнам худар сэрэгүүдээ эльгээгыт гэһэн Холбоото Штадуудай гуйлтые дүүргэлгэһээ Турци арсаба гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Анкараһаа дамжуулба. НАТО-гой талаар союзнигуудайнь нэгэн байһан Турцида нимэ гуйлтатайгаар США хандаһан байгаа.

ҺУРАЛСАЛҺАА ГАДУУР...

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай факульте-дүүдэй дэргэдэ элдэб янзын кружогууд эмхидхэгдэжэ. тэдэнд[э] студентнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ. түүхын ба философиин кафедра уласхоорондын асуудалнуудые арад зо-ной дунда тайлбарилан ойлгуулха лекторнүүдые бэлэдхэхэ кру-жок эмхидхэнхэй юм. Тэрэшэлэн хэлэ бэшэгэй болон литерату-рын кафедра журналистикын кружок эмхидхэнхэй. Тэрэ кружо[к]-то хабаадалсагшад 2 жэлэй туршада хэблэлэй асуудалнуудаа[р] һонирхолтой хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, газетэ, журналнууд[ай] болон радио. телевидениин редакцинуудай ажал хэрэгүүдтэй т[а]-нилсаха байна.

Тусхай шэглэлтэй кружогуудые дүршэлтэй багшанар хүтэл-бэрилдэг.

В. ЧИМИТОВ.

УНЭТЭ БУЛГАНАЙ МҮРӨӨР...

Буркоопсоюзай барилгын управлениин дархан Анатолий Емельянович Арефьев агнуурида дуратай юм. Энэ нүхэрнай жэл бүри гүрэндэ хэрмэ, булга, һолонго болон бусадшье үнэтэ ангуудые олоор барижа тушаадаг юм. Тэрэнэйнь түлөө үшөө 1963 ондо РСФСР-эй эд хэрэглэгшэдэй союзай правлени «Эрхим ангуушан» гэһэн нэрэ зэргэ олгоод, Хүндэ[т]-лэй грамотаар шагнаа бэлэй.

Энэ жэлэй агнууриин эхилһэ[н]... нүхэр А. Е. Арефьев 10 бул[га]... 100 гаран хэрмэ барижа, Сэл[эн]-гын бэлэдхэлэй пунктда тушаа[ба].

Агнууриин хаһын дүүрэ[тэр] үшөө 10 булга бариха социа[лис] уялга абаад, Анатолий Емель[яно]-вич хүбшэ тайга дахин зорибо.

Д. КОЛМАКОВ.

ШАТАРАЙ ОЛИМПИАДА

Улаан-Үдэ городой тусхай дунда һургуулинуудай эрэшүүл болон эхэнэрнүүдэй командануудхоорондо шатарай хюлгэнүүд дээрэ шанга тэмсэл үргэлжэлһөөр хоёр долоон хоногһоо үлүүтэй саг үнгэрбэ. 104 шатаршад ниислэлэйнгээ техникумүүд ба училищинуудай спортивна нэрэ хүндые хамгаална.

Эхэнэрнүүдэй 11, эрэшүүлэй 10 команда энээндэ хабаадалсаба.

Энэ бүхы мүрысөөн Улаан-Үдэ городой тусхай дунда һургуулинуудай VIII спартакиадын программын түрүүшынь номер юм.

Түрүү һууриин түлөө эрэшүүлэй дунда болоһон наадандa железнодорожно, лесотехническэ техникумүүдэй коллективүүд хоорондо шанга тулалдаан үргэлжэлөө. 1965 оной чемпион байһан железнодорожно техникумэй һурагшад уулзалгаяа шадамар бэрхээр, эбтэй эмхитэйгээр үнгэр[гэбэ]. Тэдэнэр табан командатай на[адa]-хадаа тэдэндэ шүүгдэнгүй, ... тоотойгоор илаа. Бусадшье ком[ан]-дануудые бултыень шүүһэн ... на. 1966—1967 онуудай һур[ал]-салай жэлдэ чемпионой нэр[э] хүртэхэ арга олоо. Энэ кома[нда] 40-һөө 36 очкотой.

Лесотехническэ техникумэй [ко]-манда тэдэнэртэй түрүү һуури[н] ... ляалдабашье, 31 очкотой бол[оод] хоёрдохи һуурида гараа. Тү[рүү һуу]-ридөө 21 очкотой болоһон инд[уст]-риальна, хүдөө ажахын техни[ку]-мүүд гурбадахи һуурида гар[аһан] байна.

Эхэнэрнүүдэй олимпиа[дада] медучилищиин студентнэр н[эгэ]-дэхи, лесотехническэ техник[умэй] шатаршад хоёрдохи, багшана[рай] училищиин коллектив гурба[дахи] һуурида гарабад.

А. МИХАЙЛОВ.

„БАЙГАЛ" ТҮРҮҮЛНЭ

Шайба сохин хоккей наадалгаар городой түрүү һуури эзэлэлгэ үргэлжэлһөөр. Тэрээндэ арбан команда хабаадалсана.

Найман очкотой болоһон «Забайкалец» спортклубай «Байгалай» нэгэдэхи командын хоккей наадагшад түрүү һуури эзэлээд ябана.

Энэ команда ЛВРЗ-гэй залуушуулай командые 6:1, өөһэдынгөө хоёрдохи командые 18:3 тоотойгоор шүүһэн байна.

Тиихэдэ ЛВРЗ-гэй болон транспортын «Локомотив» команданууд туд бүридөө 3—3-е шүүжэ. нэжээд командатай тэнсэһэн байха.

ЛВРЗ-гэй хоккей наадагшад «Пищевигэй» 1-дэхи коман[дые] 8:2, тэрэнэй 2-дохи коман[дые] 15:1 тоотойгоор илаба.

ЛВРЗ-гэй команда өөһэдын залуушуулай командатай уу[лза]-хадаа, тэдэниие арай шамай[н] буляа.

Республикымнай бэрхээр н[аа]-дадаг транспортын «Локомоти[в]» хоккей наадагшад ЛВРЗ-гэй[н] тэй наадажа, 5:5 тоотойгоор т[эн]-сээ.

Транспортын хоккей наад[агшад] «Молот» бүлгэмэй команд[атай] уулзахадаа, тэрэ командые ... тоотойгоор шүүгээд, «Байга[лай]» командада 7:4 тоотойгоор ... даһан байна. Өөрынгөө хоёр[дохи] командатай наадаһан наада[н] ехэнхидээ нэгэ ворота дээрэ ... гэлжэлжэ, 23 шайба тэдэнэй ворота руу оруулаад, өөһэды[н] воротада нэгэ шайба ... даһан байха юм.

Түрүү һуури ээз[лэхэ]-гын нааданда ... далсажа байһан «ВОГ-ой» [ко]-манда дүрбэн уулзалгын ... лээр бултандань шүүгдээд ...

«Пищевик» бүлгэмэй хоёр[дохи] команда дүрбэн уулзалгын ... лээр нааданай таблица дээр[э] гэшье очко бэшүүлээгүй.

«Байгалай» хоёрдохи, т[ранс]-спортын «Локомотив» коман[да]-нууд хошоод очкотой.

Наадан үргэлжэлһөөр.

А. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛВРЗ-гэй за[лу]-шуулай, мүн энэ заводой «[Ло]-комотив» команданууд наа[дажа] байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

> *Зүүн Африкын оронуудтахи «Правдын» корреспондент М. Домогацких «Дүлэтэ жада» гэһэн ном хэблэлдэ бэлдээ. Хэблэлэй һонинной агентство (АПН) энэ номой хэһэгые уншагшадайнгаа анхаралда дурадхана.*

ҮЛЬГЭРЭЙ ОРОН ЗАНЗИБАРАЙ ҮНЭНТЭ БАЙДАЛ

Түрүүшынхеэ нишэ ерэһэн хүнүүдтэ Занзибар хото үльгэрэй орон мэтээр һанагдадаг юм. Индиин океанай хүхэ номин уһан сооһоо хөөрэн бодоһон нюдэ һаргаама сагаан байшангууд. ордон гэрнүүдые тойроһон олон пальма модод гайхамшагтай һайханаар харагдадаг. Эдэ модод һаглагар зөөлэхэн ногоон набшануудаа хажуу тээшэнь холуур дэлгээн, гам хайрагүй шангаар шарадаг наранай халууе үгтан барихын тула газарһаа өөдөө үндынхэй. Хотын гудамжада хүрэхэдэтнайшье үльгэр түүхын гайхамшаг шэнжэнь буурахагүй. Араб ороной ёһо гуримаар баригдаһан хуушанай ордон байшангууд. 2 машинын һэлгэсэлдэхэһээ байха, хоёр ябаган хүнэйшье зэргэлээд үнгэрхын аргагүй гэхээр уйтахан үйлсэнүүд. заахан гортоггой алаабхи-мастерскойнууд. эдихэ юумэ наймаалжа үйлсэдэ нарин. бүдүүн хоолойгоор хашхаралдаһан хүнүүд Занзибарые араб ороной үльгэрэй хотодол адли болгоно.

Ямар нэгэн эди шэдитэ хүгжэлтөөрөө суурхаһан XX үеын урда тээхи сагта шамайе абаашажа. нарин ба үндэр сонхонуудтай хоёр дабхар сагаан гэрнүүдээр хүреэлэгдэһэн багахан талмайн тэг дунда табижархиһан шэнги болохо байха... Хажуугааршни хара хубсаһаар бэеэ орёоһон хүнүүд түргэ түргэн алхалалдан гараад. боро хэрэм байшангуудай зузаан шулуун хаалга руу орошоно. Гэнтэ эртэ урдын үзэгүүдээр гоёогдоһон хуушанай гэрэй балкон дээрэ үгөөр хэлэшэгүй уран бэрхэ үльгэршэ басаган Шахразада мэнэ мэнэ гаража ерээд, океан далайн омог сагаан долгиной мушхаржа байһан зүг тээшэ хилэн хара нюдөө шэгүүлэн:

— Мянга нэгэдэхи һүни болобо гээшэ.... — гэжэ манай багсаан танидаг болоһон хоолойгоор үльгэрөө эхилшэхэнь гү гэжэ һанахаар даа...

Занзибарай урдаһай түүхэдэ мянган нэгэдэхи һүни эгээл һүүлшынь һүни байгаа ёһотой. Хэлэшэгүй баян. магад араб ороной үльгэр соо хэлэгдэһэнһээ үшөөшье баян ордон сооһоо энэ аралай һүүлшын султанай тэрьелнэ арилхада. Занзибарай урдаһан түүхэ эсэслээ бэзэ.

Нэгэтэ эртэ үглөөгүүр Занзибарай порт ошобоб. Хабһан хажуудаа тоонуудтай далайн багахан онгосонууд уһан дээрэ холбэлзэнэ. Тэдэнэй тогтодог газарта матросууд олоороо нишэ тиишээ алхалалдана. Олонхинь ёһотой онгосын палуба дээрэ түрүүшынхеэ гараһан залуу хүбүүд. Өөрын флот байгуулха гэһэн правительствын уряагаар, далайда тамарха гэһэн омог сэдьхэлдээ хүтэлүүлэн. тэдэнэр нишэ ерэһэн байна бшуу.

Жэжэхэн онгосонуудай дунда. сахали шубуудаар хүреэлэгдэһэн мантан томо мүльһэн хада шэнги. «Джамхури» («Республика») гэһэн огсом омог нэрэеэ хажуу таладаа бэшүүлһэн айхабтар томо онгосо зогсожо байба. Нимэ һайхан онгосые урмашан хаража нилээд удаан байхадаа. хойноһоом хүнэй дүтэлжэ ерэһые обёороогүйб.

— Хани нүхэр, сайн байна, — гээд. нэгэ хүн дала мүр дээрэм гараа табяадхиба.

Эрьен харабаб. Баярлаһандаа юушье дуугаржа шадаагүйб...

— Сайн байна. дахин уулзаха хубитай байбабди, — гээд үнинэйм танил Мохаммед Балик энеэбхилэн байба. Бидэ хоёр хэдэн жэлэй урда тээ. Занзибарай эрхэ сүлөөгөө үшөө туйлаагүй байхада. Африкын газар дээрэ уулзаһан байгаабди. Тиихэдэ дурасхаал болгон шүрын ягаан мүшэр бэлэглэһэн юм.

— Мохаммед, яагаад гэнтэ эндэ ябажа ябабат? — гэжэ гайхашаа баран асуубаб.

— Революциин уряагаар ябанаб. — гэжэ Мохаммед һүр жабхалантайшагаар харюусаба. — Уһанай саада эрьедэ хоюулаа юун тухай хөөрэлдэһэнөө һанана гүт?

— Һанана даа. Һайн һананаб.

Бүхы юумэн нимэ эршэмтэй түргөөр дабшаха юм гэжэ, Мохаммедтай Занзибарай сүлөөтэ газар дээрэ нимэ түргэн уулзахабди гэжэ би тиихэдэ һанаагүй бшууб.

— Мохаммед, та мүнөө юу хэнэт?

— О, хэхэ хэрэг ехэ, — гээд тэрэмни ехэ сүлөөгүй байһанаа харуулха гэһэндэл гараа дэлгээбэ. — Хамаг юумэ барагсаан хэхэ ушартай бологдоно. Англиин үйлэдбэриие тушаан абаха правительствын комиссида ажаллааб. Шэнэ засаг түрэ байгуулха хэрэгээр Пембэ арал ниидэжэ ошоод ерээб. Правительствын даалгабаряар элдэб районуудта хүдэлмэрилөөб. Өөрынгөө флодто уһан сэрэгшэдые бүридхөөб. Хэхэ хүдэлмэри ехэ даа, гэжэ Мохаммед дахяад лэ гараа дэлгээбэ.

— Мүнөө юу хэжэ байнабта?

— Мэлхэйтэ арал ошохомни.

Занзибарһаа холо бэшэ тиимэ арал бии юм гэжэ мэдэхэ байгааб. Тэндэхи багахан хэһэг газар дээрэ эртэ урда сагһаа хойшо асари томо мэлхэйнүүд байдаг юм гэжэ дууладаг һэм. Хуушанай байдал усадхажа. шэнэ байдал зохёон байһан энэ тухагүй үедэ эртэ урдын мэлхэйгээр Мохаммед яахаа һанаа гээшэб гээд ойлгожо ядабаб.

— Та зоологиин музей харгалзадаг болоо гүт? — гэжэ һурабаб.

Мохаммед шэрүүншэгээр нам тээшэ хараад. харюу хэлэбэгүй.

— Намтай Мэлхэйтэ олтирог ошолдогты. Өөрөө харахат. мэдэхэт. Үшөө революциин урда тээ эхилһэн хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэбди.

Багахан катер хурса хушуугаараа сэнхир ногоон уһые зүһэнэ. Хөөһэтэһэн сагаан долгин хойномнай гээгдэнэ. Тиин далайда гарашабабди. Тэндэһээ Занзибар арал угаа һайханаар харагдана.

Нилээдхэн ябажа аралһаа хололодоод. Мохаммедай хэлээшэ Мэлхэйтэ аралда хүрэбэ хэбэртэйбди. Катернай алтан шара элһэн эрье мүргөөд. бидэнэр газар дээрэ һурэжэ буубабди. Тиин хатуу коралл газар сабшажа хэһэн гэшхүүрээр өөдөө гарабабди. Зүүн хажуудань долгиндо, һалхинда яһала нэрбүүлһэн шулуун гэр харлан харагдана. Харин баруун таладамнай үргэн сонхонуудтай шэнэ байшан оршоно. Тэрэ гэрэй хэрэлсын тэндэ юрэ бусын томо гурбан мэлхэй харагдаба. Хоёрынь бүдүүзгэй янзаар шалбаагай уһа һороно. харин гурбадахинь — сабшахые мэдэхэгүй бэлтэгэр нюдөөрөө оршон тойронниие шэртэн харана.

— Танай шэнжэлхэ зүйл эдэ гээшэлтэй, — гэжэ Мохаммедтаа хэлэбэб.

— Бэшэ даа. Минии һанаае ондоо зүйл эзэлнэ.

Намайе дахуулан. Мохаммед Балик зүүн хажуудамнай оршоһон хара шулуун байшангай зүг бариба.. Сонхонуудынь түмэр армагтай. Тэрэ багта адаалхан шабын түмэр хорёо харагдана. Модоор баригдаһан сарай харша дээрэ үндынэ.

— Эндэ султанай хааһан. эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдэй түрмэ байһан юм. Энэ түрмэ тухай. политическэ зэмэтэдэй ямар байдалда байһан тухай правительстводаа элидхэл бэшэхэ ёһотой хүм. Эндэ хэды хүнэй хосорһые тодорхойлхо зэргэтэйб. Энэмнай түүхын баримта болохо ёһотой бшуу. — гэбэ Мохаммед.

— Мэлхэйн арал дээрэ түрмэдэ хаагдаад. амиды үлэһэн хүнүүдэй хэлэһэн үгэнь бодото баримта болохо ёһотойл. Теэд үсөөхэн хүн амиды үлэһэн байгаа ааб даа. — гэбэб

— Зол болоходоо. олохон хүн амиды үлөө. Хубисхалай болохын урда тээ тэдэниие үгы хэжэ үрдөөгүй ха юм. Арад зоной нимэ шанга сохилто хэхые султаншье, англиинхидшье мэдээгүй. Энэ түрмэдэ хаагдаһан олон хүнүүдтэй тиихэдэ уулзаашьеб. Заримыень бүри үнинэй мэдэхэ байгааб... — гэжэ Мохаммед һанаа алдан хэлэбэ.

Түрмын дотор хүреэ руу оробобди. Тэрэ хашаагай тэг дунда шулуун худаг байба. Тэндэһээ уһа абадаг байгаа бшуу. Түрмын хорёо соошье хаагдагшадые харадаг байһан харуулшадай үндэр аранга һарабша олон.

Түрмын нэгэ камера руу Мохаммед оробо. Үүдэн дээрэнь хара бэхээр бэшэһэн: «Зэрлиг заан» гэһэн гаршаг дээрэ харагдаба. Тэрэ камера дотор хүнэй байхын аргагүй. Үнэхөөр тон набтар. Тэндэ һуужа гү, али хэбтэжэл болохо. Мохаммед тэндэ удаан байжа ша[illegible] ерэбэ.

— Энэ «Зэрлиг заан» гэһэн гэршэг ямар удхатайб? — гээд асуубаб.

— Политиинхид нааһа нимэ нэрэ угаһан юм. Хүлисэгты. танда халангүй байгооб, эгээл энэ камерада би 9 һара һууһан хүм. Тиихэдэ [illegible] олон хүниие [illegible] алай урда [illegible].

Түрмэһээ гарабабди. Мохаммед [illegible] онгосоор газараа харуулба. [illegible] түрмын ха[illegible] ошотороо [illegible]һэн юм.

— Хани нүхэрни, [illegible] саг [illegible]н мүнөө тэ[illegible] ошон [illegible] — гэжэ Мохаммед хэлэбэ.

[illegible] Мохаммед Балик [illegible] Тэрэ һам[illegible]баандань би Мэлхэйн аралые харабаб. Энэ арал дээрэ танил бэшэ хүүрнүүд бии. Арад зонойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэһэн хүнүүд эндэ мүнхэ нойроор нойрсоно ёһотой. Үдэшэлэн наранда халаһан шүрэ шулуун хабсагай дээрэ һуугаад. Мохаммед энэ Мэлхэйтэ аралай ажабайдалай хубилжа байһан тухай хөөрэбэ. Эндэхи зон хариин эзэмдэгшэдтэ эсэргүү хубисхал хэжэ. 1964 ондо Танзаниин республикын нэгэ хуби боложо. эрхэ сүлөөгөө олоһон юм.

Энэ олтирог дээрэхи газарые үгытэйшүүлэй дунда хубааха хүдэлмэри хэгдээ. Хэдэн һургуули баригдажа байна. Баяд. ноёдой урдань аргалуулжа байдаг больницануудта ажалшан арадые эмшэлхэ госпиталь нээгдээ. Энэ госпиталь В. И. Ленинэй нэрээр нэрлэгдэнхэй. Госпиталиин шанха урдахи үргэн ногоон талмайе үнгэрхэдэ, ехэхэн барилга бодожо байдаг. Эндэ хүн зоной ажаһууха байшан гэрнүүд бодоно. Тэдэ гэрнүүдые мүнөөнэй түргэн бүтээсэтэ онол аргаар Германиин Демократическа Республика бодхооно.

Арадай экономикын олон һалбаринуудта Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай мэргэжэлтэд хүдэлмэрилдэг юм. Тэдэнэр шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтэнь Занзибарта хани нүхэдэй ёһоор туһа хүргэнэ.

Занзибар өөрынгөө ерээдүйе түсэблэжэ байнхай. Урдань байгаагүй шэнэ прэмышленностиин һалбаринуудые байгуулха гэжэ хараалагданхай. Олтирогой захагүй ехэ баялигые хэрэглэхэ, хүдөө ажахыгаа хамтын хүсөөр хүгжөөхэ, гүрэнэй фермые экономикын аша туһатай болгохо ехэхэн юумэ хэгдэхэ байна.

Занзибарай хүдөө талада түрүүшын тракторнууд бии болонхой. Тракторай хүнхинөөн зэдэлжэ, далайн долгинтой, пальма модоной һаршаганаантай аялга ниилүүлнэ. Урдань эндэ хайлаа модон хүрзэһөө ондоо оньһон арга мэдэхэгүй хүнүүд трактор машинын оньһые тайлажа жолоододог болонхой...

Занзибарта хэгдэһэн революци Африкын олон оронуудта ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Революци хэгдээ, теэд шэнэ байдал зохёохо гэшэмнай үшөөл бэрхэтэй ха юм даа. Занзибар нютагай зондо үнэн сэхэ, һайн һайхан хани нүхэд бии. Тэдэнэр дэбжэлтэ хүгжэлтынгөө талаар хани нүхэдтөө түшэглэнэ. Теэд энэ шэнэ, арюун һайхан харгы замдань бэрхэшээлшье ушарна. Һайн һайхан хэрэгэй түлөө, эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө тэмсэгшэ Занзибарай арад зон ямаршье бэрхэшээл дабажа шадаха.

Үүрэй туяа Занзибар дээгүүр һаруул һайхан элшээ хэтэ мүнхэдэнь сасаргаа.

М. ДОМОГАЦКИХ.
(АПН).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: СССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэһэн тухай мэдээсэл; ВЦСПС-эй мэдүүлгэ; түрэл орон доторнай, информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: республикын промышленностиин үйлэдбэри тухай экономическа шэнжэлэл; социалис зоори сахиха тухай Б. Цыденжаповай статья; [...]цида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: [...]дай уран зураашад, «соёло[...] бисхал», хүнвэйбинүүд [...] АПН-эй материал—ску[...]нууд Л. Е. Кербель, Л. Д. [...]вин гэгшэдтэй хөөрэлдөөн; [...]син эгэшэ дүүнэр» — ТАСС-а[й ин]формацинууд; хилын саанаһа[а] дээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...]льяр үгэнүүд зэдэлбэ» — Е. [...]бевой статья; спортын [...] соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор. мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг байха. Байгал шадар саһан будараха. бэшэ нютагуудта саһан орохогүй. Баруун тээһээ һулахханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 25—30. Байгал шадар 10—15. бэшэ нютагуудта 18—23. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 30—32, үдэртөө [...] градус хүйтэн болохоор [...]нэ.

Декабриин 17—18-на[й ...]нуудта бүрхэг байха, саһа[н ...]гүй. Хойто аймагуудта һ[үниндөө] 36—41, үдэртөө 26—31. [Байгал] шадар һүниндөө 21—26, [үдэртөө] 12—17. бэшэ нютагуудта [һүнин]дөө 30—35. үдэртөө 20—[...гра]дус хүйтэн байхаар багса[агдана].

Редактор Ц. О. ОЧ[...]

Манай адрес, телефону[уд]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула[н-Удэ,] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23 67, зам. р[едак]тора — 38 42, зам. редактора — 35 84, секретариата — [...] отделов: сельскохозяйственный — 47 59, 35 14, промышлен[ный] — 48 89, 33 61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной [жизни] — 40 49, идеологический — 24 74, 60 21, советского стро[итель]ства и быта — 34 93, рабселькоров и писем — 25 41, 38 30, [ин]формации — 34 05, в перевод — 24 74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати пр[и Сове]те Министров Бурятской АССР.

Н-02165. Зак. № 116[...]